

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sermones

Augustinus, Aurelius

[Basel], 1494-95

Sermones CCXLI-CCLVI

[urn:nbn:de:bsz:31-306774](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-306774)

Sancti Augustini de tempore

sonitu chaldei cuncti terrent: vt magnitudo di-
uine scueritatis p supplicia mōstraret. Scue-
bat violēt° inimic° suppliciu suis famulis q̄si-
tur°. Scuebat si vt iustos trucidaret: s vt su-
is interitū procuraret. Scuebat si vt crescerēt
penaz augmēta: s vt cūctis mōstraret diuina
potestas: vt dū impij supplicijs glariēt: flāma
rū impetu vorarent. Scuebat scelerati chal-
dei supplicijs p̄sentib° pituri: et futuroz ignari
mistri iussa accelerāt: parant incēdia: flāmas
exaggerāt. Crudelitas ei° possidet mentē: se-

Daniel. 5. **B**uitia imutat volūtatē. In fornacē missi sunt
sancti: fugiūt flāme: cedūt ignes: incēdia ex-
pauescūt. Timēt ignes ledere: q̄s fuerāt iussi
incolumes reseruare. Ostēdūt iustoz meritū
dū tyrāni cōtemnūt imperiū. Licet sancti cū
igne iocari: q̄b° cū homib° nō licuit cōmorari.
Licuit i fornace deū venerari: quē apō hoies
nō licuit honorari. Licet flāmaz mereri obse-
quia: q̄ nō meruerāt chaldeoz supplicia. Licet
ignib° p̄seruari illesos: q̄s tyrān° dederat eru-
redos. Licet i pena eē securos: q̄s extra penā
nō licuit esse intactos: vt vbi interit° ibi sal°:
vbi supplicia ibi inuenirent refrigeria. Accipe
hostis a supplicijs exemplū: q̄ hūanitatē pdi-
disti p̄siliū. Fugiūt ignes iustos q̄s iniuste dā-
nasti: expauescūt flāme et innocētes p̄nūciāt
q̄s dignos supplicio deputas: et q̄ sequire cōsue-
uerant: dignos sanctos in fornace cernebat.
Damnāt hostes: et absoluūt ignes. Chaldei
adiūciūt: et p̄ncē defendūt. Homines seuiunt: et
supplicia venerant. Tyrannus putabat tantū
tormēta posse sequire: quātum ipse sacrilegus
existimabat se potestare h̄re. Ignēs iustis ce-
dūt: ardores flāmaz i refrigeriū vertunt: et in-
stituta naturę voraces impet° obliuiscunt: vt
iustos venerātes timerent: et eoz hostes p̄se-
quētes punirēt. Ignēs iustos hospitio cū ol-
honore suscipiūt: et libēter obsequiū p̄bēt.
Hostis mutato genere sequit: nec aliqua pieta-
te mouet: nec hūanitate blandit. Posset vin-
cere si ignib° imparet. Offerunt q̄ ignib° iusti
vestitu tecti: vinculis colligati: defūdunt ardo-
ribus iusti: et q̄s vis hūana dānauit: ignis ab-
soluit. Nihil cogitat: nihil metuit. Sic nāq̄
crudelitas tyrānica supata p̄sternit: dū sui sa-
tellites deuorant. Lernit penā: et seruoꝝ dei
aspicit gloriā. Iustis ignēs obsequiū p̄stant:
iustis interitū s̄ministrāt. Dū vindicat flāma
impij necant et iusti saluant. Cum ad fornacē
tyrann° festināter accederet: stupet laudē: mi-
ra factū: venerat deū cū trib° pueris i forna-
ce. Aspicit iusto diuinoq̄ ambitu protegi: q̄s

nup iusserat violētus extingui. In illis in for-
nace videt: quē in illis ante nō esse putaret.
Quo viso territ° furorū addit lenitatē: sit repē-
te cōfessor: qui nup fuerat p̄secutor. P̄dicat
quē paulo ante negabat: venerari p̄cipit: qui
venerātes dānauit. Rogat de fornace iustos
p̄cedē: p̄cat d̄ igne dei famulos p̄siliire. Exite
in q̄t sui dei excelsi. Hūc me defensorē dei p̄-
fiteor: cui° inimicū fuisse cōstat: vt cui° seruos
ignar° p̄sequebar: ei° inimicos vt defensor vli-
ciscar. Tūc de fornace egrediunt illesi hebrei:
letant incolumes: triūphant victores q̄ deo
fidelit fuerūt: et furorē tyrāni p̄tēperūt.

In eadem dominica: De augurijs Sermo Sermo II CC. XLII

Bene nostis frēs charissimi: me vobis
frequēt° supplicasse: et p̄fna sollicitu-
dine cōmonuisse p̄t et p̄testatos eē: vt
illas sacrilegas paganoz p̄suetudines obser-
uare mime deberet. S; quātū ad me mistoz
relatiōe puenit: apud aliq̄s paz p̄fecit admo-
nitio mea: q̄ si vobis ego nō dixero: et p me
p vobis malā sū redditur° rōnē i die iudicij:
et vobiscū mibi erit necesse et̄na supplicia susti-
nere. Ego me apud deū absoluo: dū itez atez
itez admonco piter et cōtestor: vt null° ex vob
caragos vel diuinos vl sortilegos req̄rat: nec
de qlibet eos aut causa aut infirmitate inter-
roget. Null° sibi p̄cantatores adhibeat: q̄ q̄-
cūq̄ fecerit h̄ malū: statū pibit baptisimū sacra-
mētū: et p̄tinuo sacrileg° et pagan° effici: et nisi
grādi elemosyna et dura et p̄lixa p̄nia sbuene-
rit statū in et̄nū pibit. S; et auguria obfuarē
nolite: nec in itinere positi aliq̄s auiculas cā-
tates attēdite: nec ex illaz cāru diabolicas di-
uinatiōes annūciare p̄sumite. Null° ex vob
obseruet qua die de domo exeat: q̄ die iterū
reuertat: q̄ oēs dies de° fecit: sic sc̄ptura dicit:
Et fact° ē p̄m° dies et secūd° dies et tertius: s; et
quart° et q̄nt° et sext° et sabbatū. Et illd: Fe-
cit de° oia bona valde. Illas nō solū sacri-
legas: s; etiā ridiculas sternutatiōes p̄side-
rare et obseruare nolite: s; q̄tiēs vob in q̄cūq̄
pte fuerit necessitas p̄perādi: signate vos in
noie iesu xp̄i: et symbolū vel ofonē d̄nicā fide-
liter dicētes: securi d̄ dei adiutorio iter agite.
Et q̄ q̄ sup̄dicta oia sacrilegia deo vobis i
spirāte et p̄tinere vl despiciere cepistis: moleste
h̄ acceptur° ē diabol°: q̄ vos videt de amicitia
vl societate sua discedere: et sacrilegia p̄ q̄
vos decipiebat cōtemnere: aliquas neq̄cias
vobis factur°: aut infirmitatē aliquā imissū

Ser. CC. XLI. Dñica XXI. p' trinitatis: Ser. II.

rus ē: aut aliqd aīal: aut p moribū: aut p eua/
gationē est ablaturus: qz ad vos pbādos p/
mittit h fieri de: vt agnoscat vtz ad ipm fide
liter venitis: et si toto corde diaboli machina/
mēta despiciat: et vtrū plus valeat apud vos
amor su? qz cuiusqz aīalis amissio. S3 si semel
aut scdo neqzias qz diaboli imiserit cū aīo et
rota fide ptepsierit: ita ipm diaboli postea a
vsa infestatiōe de? dignabit repellere: vt nū/
qz vos possit sua calliditate decipe. Homies
enī negligētes et faciles lāguida desideria et si
de? desidē hītes: et iō etiā si incipiāt nō diu pte
uerāt i opib? dei: s3 vbi se i antedictis sacrile/
gīs abstinerūt: et vñā neqzā diaboli pte
lerūt: statim se penitēt ad dñm puerfos eē: et ma
chinamēta diaboli reliqzse: et iterū reuertunt
ad obfuationes auguriorū velut canes ad vo/
mitū suū. Vos dō qd? de? et sapiāz cōtulit et
verā fidem dedit: ita cito corde circūuentiōes
diaboli despiciat: et fidelit vos ad deū cōuer/
tite: et qz diaboli voluit imittere patiēter et
fortit toleretis: vt cū beato Job dicē possitis:
Dñs dedit dñs abstulit: sic dño placuit ita fa
ctū est. Sicut et cū aplo firmo et integro corde di
catil: Quis nos sepabit a charitate xpī? Tri/
bulatio? an psecutio: an angustia: an fames:
an nuditas: an gladi?: an piculū? Boni enim
christiani nec tormēt? sepant a xpō: tepidi dō
et negligētes interdū ociosos fabulis sepant.
Et si vel leue damnū pterit: p̄tinuo scādali/
zant: et dñm murmurare p̄sumūt et ad nefan
da et detestāda auguria redeūt. Sed forte dicē
aliqz: qd faciem? eo qz auguria ipa et caragivl
diuini frequēter nob vera annūciāt? De hac
re scriptura nos cōtestat et mon et dicēs: Etiā
si qua vera vobis dixerit: nolite credere illis.
Tēptat enī vos dñs de? vñ: vtrū timeat? eū
an nō. S3 iterū dicis: Aliqz tēs si p̄cātatores
nō fuerint: aut de moisu serpētis: aut de alia
q̄libet infirmitate ppe vsqz ad mortē mlti pi/
clitant. Verū est frēs charissimi: qz p̄mittit h
de? diabolo: sic iā sup dixi: ad pbandū christi/
anū: vt cū inēdū p illa sacrilegia aliqz remedia
in illa infirmitate p̄cipere et aliqd verū potu/
erint agnosce: facili? p̄pterea diabolo credāt.
Sed qz totā christianā religionē desiderat cu/
stodire: oportet vt hec oīa tota animi virtute
p̄tēnat: timēs illō qd ait ap̄lus increpās: Di/
es et mēsēs et tpa obseruat: timeo ne sine cau/
sa laborauerim i vobis. Ecce ap̄lus dicit: qz q
auguria obseruauerit sine cā doctrinā ei? susci/
piet. Et iō quātū potestis circūuentiōes dia/
boli fugite. Et illō ante oīa scitote frēs: qz nec

vos ipsos: nec eos q ad vos p̄tinent: nec aīalia
vsa: nec reliquā subaz vel in paruis reb? dia/
bolus pōt ledere: nisi quātū a deo potestātē
accepit: quō nec sancti iob facultātē aus? fuit
sbuertere nisi dño p̄mittēte. Et sic in euāgelio
legim?: qz ab homib? expulsū sūt dēmones ro
gauerūt vt vel in porcos ire p̄mitterent. Si i
porcos nō sūt ausi intrare dēmones: nisi a deo
p̄missionē acciperēt: quis ita erit infidelis vt
eos bonos christianos credat posse ledere:
nisi deus p̄pua dispensatiōe p̄mitteret? Per/
mittit autē hoc deus ex causis duab?: vt aut
nos p̄bet si boni simus: aut corrigat si pecca/
tores. Sed qz patiēter dispēsationē dñi tolera
uerit: et sic iam dixi: qz aliqd pdiderit: dixerit:
Dñs dedit dñs abstulit: sic dño placuit ita fa
ctum est: sit nomē dñi b̄dictū: Pro ista deo
placita patiētia: aut coronā accipit si iust? est:
aut indulgētiā si p̄cōr. Et hec attendite frēs:
qz cū oēm subaz diaboli euertisset beati iob:
nō dixit iob: dñs dedit: diaboli abstulit: sed
dñs dedit dñs abstulit. Vir enī sanct? noluit
istā glā diabolo dare: vt aliqd potuisset tol
lere qd dñs nō p̄misset auferre. Cum enī nec
filios nec pueros nec camelos nec asinos b̄ti
iob anteqz dñs p̄mitteret diaboli ledere po
tuisset: quare credimus qz xpianis ampli? ali
qd faciat qz qd deifico ac secreto iudicio suo
diuina potētia p̄miserit? Et iō certissime credē
tes qz nihil possum? p̄dere: nisi quātū nobis
de? p̄mittit auferri: toto corde nfo ad illi? mi
sericordiā eam?: et sacrilegas obfuationes fide
lit relinqztes: de illi? adiutorio sp̄ p̄sumam?
Nā qz h̄dictis malis: id est caragis et diuis: au
ruspici? vel philaterijs et alijs q̄bulibet au/
gurijs crediderit: et si ieiunet: et si oret: et si iu
giter ad ecclīā currat: et si largas elemofynas
faciat: et si corpusculū in omi afflictōe suū cru
ciauerit: nihil ei proderit q̄diu illa sacrilegia
nō reliqzrit: qz impia illa sacrilegij obfuitio:
ista oīa bona obruit et euertit. Et qz cū his ma
lis etiā aliqz opa bona exercere voluerint: eis
p̄desse nihil p̄sit: qz verū est qd dixit ap̄lus:
Abodicū fermentū totā massam corrūpit. Et
illud: Nō potestis calicem domini bibere: et
calicem dēmoniorū. Non potestis mensē do/
mini p̄cipies esse et mēsē dēmoniorū. Et dñs
in euāgelio: Nemo pōt duobus dñis seruire.
Pro qua re nec ad arbores debent christiani
vota reddere: nec ad fontē ozare: si se volūt p
gratiā dei de gterno supplicio liberari. Et ideo
quicūqz in agro suo aut i villa aut iuxta villā

Ser. CC. XLII. Dñica XXII. p' trinitatis: Ser. I.

alijs arbores: aut aras vel qlibet vana habu
erit: vbi miseri hoies soler aliq vota reddere:
si eas si destruxerit atq succiderit: illis sacri
legijs q ibi facta fuerint: sine dubio particeps
erit. Ita r illud qle e: q qn arbores ille vbi vo
ta reddunt ceciderint: nemo ex illis arborib
lignu ad focu affert: Et videte miseria vltul
ricia generis hñani. Arbori enim mortue ho
norẽ impeditur: r dei viuẽtis pcepta ptemnũt.
Ramos arboris nõ sũt ausi mittere in focu: r
seipos p sacrilegiũ pcepitant in infernu. Et iõ
qb malũ hucusq nõ obseruat: gaudeat r deo
gras agat: r fidelit i bonis opib pseuerare cõ
tedat. Qui vò i istis diabolicis reb hucusq ca
pitiãdũ diabolo tradidit se: toto corde pgni
tẽtia agat: r illa sacrilegia supdicta cũ oi hor
rore fugiat r cõtemnat: vt illi deo r indulgẽtia
digne dare: et ad eternã beatitudinẽ ob glia
nomis sui faciat puenire. Et qz etiã h puenit
ad me: q aliq aut p simplicitatẽ: aut ignoran
tia: aut certe qd pl credendũ e: p gulã de illis
sacrilegijs vel sacrificijs vel sacrilego cibo: q
adhuc fm paganor psuetudinẽ sũt: mãduca
re nec timeãt nec erubescãt: cõtestor vos corã
deo r angelis ei ac denũcio: vt nec ad illa dia
bolica puiua: q aut ad pbanũ ad fonteq: ad
alijs arbores sũt ventatis: Et si vob inde ali
qd trãmissũ fuerit: tãq si ipz diabolũ videat
pborescite r respuite: r ita repudiate vt nec i
domũ vraz pmitrat. de illo sacrilego cõuiuio
aliqd exhiberi: pp illõ apli qd iã dictũ e: Nõ
potest calicẽ dñi bibere: r calicẽ demoniorũ:
neq mesc dñi picipare r mesc demoniorũ. Et
qz soler aliq dicere: Ego me signo r sic mãdu
co. Nullũ h facẽ psumat. Qui sic e q se signat
r aliqd de sacrilego cibo mãducat: quõ se sigt
i ore: r gladiũ sibi mittit i pectore? Quia quõ
gladio corp occidit: ita de illo cibo sacrilego
aia occidit. Sz credim de vsu miscdia: qz vo
bis agẽ q sancta sũt inspirare dignabit: r nõ
q vobis nec in augurijs: nec in alijs q supdi
cta sũt sacrilegis obseruatõib vlt diuinatiõib
bus diaboli neqcia possit surripi: s totaz spẽ
vestra in dño posituri: qten vt nunq ad illa
nefanda mala q supi cõprehẽsa sũt redeat:
pstante dño nro iesu christo: cui honor r impe
nũ in secula seculorũ: Amẽ.

1. Cor. 10.

Itẽ in eadẽ dñica: Homelia de eo
qd scriptũ est in euãgelio fm Johã
nẽ: Erat quidã regul? cui? fili? infir
mabat r c. que habet in expositione
doctoris Ividem.

Job. 4.

Dñica vicefima secũda: De Susana Sermo
na: Sermo I CC. XII.

Uonẽscũq in h puerfo seculo s lau
dabiles viros mltiformes tẽdunt in
sdie: vel diuerse calũniãz emerferint
caus: qd hõ pestilẽs cogiter: qd diabol ma
chinef non metuet iustus: qz cũ ipso e christõ.
Eligãt hõ miles i plõ cõstitutõ: officia sp exer
cere virtutũ. Unũ q de duob amplectif: aut
patefactũ in sidijs ei innocẽtia i plõ clarescit:
aut psequerib inimicis puctus cũ cõditiõne
mortis excesserit: molestijs secularib liberatõ
portũ securitatũ intrabit. Daniel ppba nec in
lacu piectõ leonũ timore pculsus expauit: sed
in ista bestiaz ora pstitẽs dñm tota mẽte pla
cauit: r tyrãnicas dispositiões illesus euasit.
Zacharias põtifer magnõ p cultu dei: ple
gib sacris: p censura in tẽplo sacerdotali re
bellẽ increpãs plm: mortẽ cõstãter accepit: et
detestabilis acies iudgoz ei r cruore pauimõ
tũ infecit. Zacharias martyz triũphat: r da
niel confessor exultat. Unõ mouẽ r triũphat:
alter euadit r regit. Sz nec femine sexus suis
fraudaẽ exẽplif: q pudicitie ornatũ salubriter
reseruauit. Susanna illustris: decõ pudicitie
vicit spudentiã iudicũ: petulantia senioz cõ
pssit audacẽ: ne castitas i ea paterẽ iniuriã.
Stabat susanna i iudicio falsoz mẽdacibõ op
pssa testimonijs dñatorũ: stabat nõ tãq rea
s p castitate firmẽ mortura. Ibat q pudica
ad suppliciu: nõ adulterõz corp in q extrema
libido exarserat: r diabolõ inflãmauerat. Qd
ptexerat virtus r ornabat pudor: illesũ ibat
i mortis exitũ. Egregiũ portabat caput: cui
vultũ integra scia sublimabat ad celũ. Pro
pter dãna pudoris salutũ vota cõpressit: r cui
fuerũt chara pnia castitatũ: vite gaudiũ non
amissit. Cõtempst vnũ: r psecuta e totũ. Et q
mori voluit: cũ glia castitatis euasit. Et quã
snia pua deiecerat: illustris cõscie integritas
erigebat: metusq dei et iminẽtis sacri iudicij
idubitata crudelitas. Amor honestatũ r legi
Susanna adulterij sciaz grauiorẽ iudicauit
q pgnã. Lã ducere nõ dolebat de supplicio:
qm gaudebat de testimonio falsidico. Inno
cẽs accusat p sniaz: s nutu dei suspẽdit pna
vt iudicantũ falsitas denudaret: r innocẽs pur
garet. Infirmõ sexus s viros surgit fortior: ex
pugt libidinẽ castitas r honestas: impulsu luxu
rie horredã psteris iprobitas. Susana ppua
xrutẽ ai fuauit r iudiciũ psoz pstat exceptit.
Cõstantẽ de innocẽte falsa crimia. Ille est mu
nitõ e: q deũ huerit defensorẽ. Deniq daniel

Daniel. 6.

1. palip. 4.

Daniel. 13.

Daniel. 13.

Daniel. 13.

Daniel. 13.

Ser. CC. XLIII. Dñica XXII. p' trinitatis: Ser. II.

Daniel. 13. ppba inlicitu dei comonit: Redite in iudiciu: exclamauit. Stupet p'lo p iudicio reperti no: reuocat addicta: falsos testes pauor iudicis: Semit diabol' qd ipi cometa nudant: gaudet angeli de pudoris integritate copra qd defendat i tris vitas fatigata. Inrogratu est q in loco susanna facin' q arguebat ad **Abi. 5.** missi: hic sub lericco dicit: ille s' pino. Lu s' eoz discrepat plata r'isa: sic repugnancia dicit' facta nudant: vt vigore metris increpato p'lo: testib' p'fussis vitas onderet. Gaudet plus de pudoris integritate: triuphat maritus q fida iuenerit coniugē. Letat familia q nihil inuenerit in ea qd puniat: qd adulterij factu no inuenerit: nec homicidii diabolus qd pcurabat impleuerit.

Sermo XLIII. In eadem dñica: De castitate coniugali: Sermo II

A **U**adocūq; castitatē frēs charissimī: fm q decet et expedit comēdam: forte adolefcētes et adhuc i viridi etate postri dicūt: Iuuenes hoies sum: cōtinē nō valem. Quib' nos r'idere et possum' et debem': ne forte iō castitatē custodire nō possint: qz ampli' māducāt qz expedit: et vinū ampli' accipiūt qz oportet: familiaritatē mulierū vitare nolunt: atq; earū suspectā societate h'ne nec metuūt nec erubescūt. Qui tales sūt audiāt aplm dicēte: Fugite fornicatōz. **Et illd: Cor. 6.** **Ep. 5.** Nolite inebriari vino in q ē luxuria. **Et illud Eccl. 19.** Salomōis: Vinū et mulieres apostatate faciūt sapiētes: et arguūt sensatos. Illi dō q dicūt q castitatē suare nō possint: r'ideāt nob vtrū vxores habeāt an nō. Si hnt qre nō artēdūt **ut. 7.** illud qd vitas i euāgelio ait: Dia qcūq; vultis vt faciāt vob hoies: et vos facite illis s'lr. Et qre nō fuāt fidē vxorib' suis quā sibi ab eis fuari desiderāt: Lū em vir a v'ute nomē accepit: et mlier a mollitie: id ē fragilitate: qz re p' crudelissimā bestia libidinē vult vn' qsq; vxorē suā victricē esse: cū ipē ad p'mū libidinis ictrū vic' cadat: hoc loco forte q adhuc vxorib' nō sunt p'fici: dicūt se excusare posse: qz cōiugia nō hnt qd fidē seruare debeāt et p'p'ia cōtinere nō possint. Istis q istā falsā et miserabilē excusatōez conant p'cedere: iustissime r'ideri et pōt et debet: qz null' magis illicita vitare debet: qz q respuit q licebāt: cū vxorē accipe licet: et p' oim septuraz auctem adulterij comittere nunq; liceat: quare cum dei grā nō accipis qd licet: et cum dei offensa psumis qd nō liceat: Uelim tñ scire si illi q vxores nō hnt: et p'f'q; cōiugij copulēt ad

ulteria comittere nec metuūt nec erubescūt: vtrū velint spōsas suas anteq; ad nuptias veniant ab aliqb' adulteris violari: Lū em null' sit q b' patiēter accipiat: qre vnusq; spōse suę nō seruat fidē quā sibi ab ipa fuari desiderat: Quare vxorē v'ginē optat accipe: cū ipē sit corrupt'?: Quare viuētī vxori desiderat copulari: cū p' adulteriū in aia iā ipē sit mortu': Scdm illud qd scriptū ē: Aia q peccauerit ipsa moriet'. **Et illud qd terribilit' clamat ap'us: Fornicatores iudicabit deus. Et illud: Reg' adulteri regnū dei possidebunt. Et itez: Dēs adulterātes et adulteros tanq; cliban' corda eoz. Sed forte putant aliq; q femis an nuptias fornicari nō liceat: sed viris liceat. Ista puniēda et nimis graua mala: qd peius ē: iō a mltis viris sine v'lo timore dñi comittunt: qz ita a plurib' i p'suetudine missa sunt: et ita vilia vel leuia dicunt: vt nec iā int' graua crimia putent. Nā i fide catholica qcqd mulierib' nō licet: oino nec viris licet: Vno em p'cio: id ē christi p'cioso sanguine redimūt: et viri s'lr et femie. In vna fidē vocāt et in vno ecclie corpe cōgregant: s'lr baptismi facta p'cipiūt: s'lr ad altare ad accipiēduz corpus et sanguinē xp'i accedūt: s'lr vtriq; sexui p'cepta donata sūt. Lū hęc ita sint: q frōte vel q p'cia qd et viris s'lr et mulierib' nō licet agere soli viri se credūt ipone comittere: Sed et illi q b' facere psumūt p'certo cōg'scāt: q si cito se nō emēdauerit: et eis fructuosa penitētia nō subuenerit: et sic subito de hac luce rapti fuerint: etna illos flāma sine v'lo remedio cruciabit. **Et illud qle ē qd mlti viroz an nuptias cōcubinas sibi assumere nō erubescūt: qz post aliqs ānos dimittāt: et sic postea legitimas vxores accipiāt. Tractāt em apud se vt pus de mult' calūnijs et rapinis et iniustas diuitias et iniq; lucra cōquirāt: et postea p' rōnē plus nobiles qz ipi sunt vel ditiores vxores accipiāt. Ecce quātis malis se obligāt: q nō solū luxurię et etiā auaricię vel cupiditati: infelicit' fuire desiderāt. Vñ corā deo et angelis cōtestor atq; denūcio ista mala et sp' phibuisse et nunq; ei placita fuisse: qz p'cipue t'pibus christianis cōcubinas h'ne nunq; licuit: nūq; licebit. Sz qd peius ē faciūt b' multi viri iure fori: nō iure celi: nō iusticia iubēte: s' libidine dñante. Lū em ap'us cōiugia hntib' dicit: Tēpus breue ē et sup' est vt q hnt vxores tāq; nō hntes sint. **Et illd: Abstinete ad t'pus vt vacetis oratiōi. Quō adulteras cōcubinas pmittit habere qui castitatē suare et in cōiug******

Esec. 18.

Eccl. 13.

1. Cor. 6.

D

1. Cor. 7.

Abi. 5.

Sancti Augustini de tempore

gis possitis precepit: Pro qua re iterum atque iterum voce libera clamo: quia qui ante legitimas nuptias concubinam sibi adhibere presumit: peius peccatum facit quam qui adulterium committit: Quia qui adulterat adhuc tam graue malum secrete vult agere: in publico autem aut metuit aut erubescit committere: Ille vero qui publice concubinam habere voluerit: fronte impudentissima rem execrabilem toto populo vidente licet se putat admittere. Sed forte illi qui isto peccato non sunt maculati dicunt: Quare qui hoc agunt a cōione non suspēdunt? Iste enim tantum scelus a sacerdotibus minime vindicatur: quia a multis admittitur. Si enim vnus aut duo aut quatuor vel quinque mala ista facere presumerent: et poterant et debebant: non solum a cōione suspēdi: sed etiam a colloquio et conuiuio christiani populi separari: **1. Cor. 5.** sicut illud apostoli: Cum homo nec cibum quidem sumere: Adulterio tantum peccatum: sic iam dictum est: prohibet sacerdotes domini in illis distigere: Faciunt tamen boni sacerdotes quod possunt: et cum perfecta chantate preedunt orare et suspirare iugiter: et gemitus ac rugitus effundunt: ut in quibus propter infinitam multitudinem non possunt seueritatem vel disciplinam ecclesiasticam exercere: monendo vel orando pro eis possint eos vel aliquando ad penitentiam perducere. Unde iterum atque iterum rogo pater et contestor: ut qui uxorem optat accipere: sic illam virginem inuenire desiderat: ita ipse usque ad nuptias exspectet: quod si non fuerit: benedictionem accipere cum sponsa sua non merebitur. Et ipse in eo quod scriptum est: Noluit benedictionem et elogium ab eo. **Ps. 108.** Iam vide si penitentiam non subuenierit: quid de illo erit: vel quod in fine eius necesse erit in futuro iudicio subiace: quod iam in hoc seculo benedictionis cum sponsa sua non fuit dignus accipere. Et illud attendite fratres: si in tam graui piculo sunt qui uxores non habent: et aut concubinas sibi adhibent: aut adulteria admittunt: quod de se infelices illi cogitant: qui forte iugiter benedicti adulterant: et in sano furore vel crudeli infelicitate de iudicio dei despiciunt: quod nec supplicia inferni formidant: nec desiderant penitentiam eternam. Si enim fidem haberent: utique deo crederent: et verum iudicium cum tremore metuerent. Probatur enim quod homines credunt: et deo non credunt: ut publice ubi homines vident adulteria timeant: et secrete ubi deus videt oino non timeant. Si qualicumque scintilla fidei haberent: sic non permitterent suos in presentia sua peccare: ita nec illi in conspectu domini sui adulterare presumerent. Sed de talibus clamat **Ps. 13. et 52.** per prophetam spiritu sancto: Dixit inquit inspicies in corde suo: non est deus. Fertur enim quod non cre-

dit deus esse: qui in tenebris et in occulto illa presentem deo facit: qui publice facere presentibus hominibus pertimescit. Rescit infelix: qui vult deus super facientes mala ut perdat de terra memoriam eorum. **Ps. 5.** Sed forte dicit aliquis: Ecce compellente negotio aut iubente rege ab uxore tot mensibus aut annis seipatus: quomodo castitatem seruare possim? Cui iustissime responderi potest: ut redeat ad uxorem suam. Sed cum hoc negotio dixerit: potest mihi dicere: quod si negotium dimiserit non habeat vnum viuat. Adhuc dicit: Si exercitum dimiserit: iracundiam regis incurro. Istis talibus veraciter dici potest: Si timet regem: et ideo non redit ad uxorem suam propter patriam: debet timere deum ut non tangat alienam. Nam quomodo illi qui non iustus relicto exercitu reuertitur ad uxorem suam rex potest occidere: sic et illi qui longe postquam adulterat: potest deus perpetua pena damnare. Rogo vos fratres charissimi: si propter negotium necessitate et regis iussione vnusquisque ab uxore sua interdum etiam longo tempore separet: quare propter deum et animam suam tam longo spacio tempore castitas non seruatur? Adhuc negotium: meret regis iussio ut tantis diebus non agnoscat uxorem propter patriam et non meret amor et iussio dei ut non contingat aliena? Sed qui hoc propter negocium diuinitatem et regis impium seruatur: et propter deum seruare dissilant: sciant quod talia agant quod si eis non penitentia subuenierit: cum ante tribunal christi stare ceperint: ab auditu malo liberari non poterunt: Sed dicet illis: Discedite a me maledicti in ignem eternum. **Matth. 25.** Et illud quale est quod aliquoties vir fortissimus procedens ad bellum forte non minus decem inimicos occiderit: et ex ipsa victoria aliquam puellam de preda accipiens: dum cum illa per adulterium coniugium sua peccati gladio interficit. Et videte quantum malum sit ut aliquis crudelior existat in se sua anima occidendo per luxuriam: magis quam per carnalem victoriam aduersario corpora trucidando. Vere lugendum est et dolendum: ut ille qui sic iam dixi: decem aduersarios vicit: ab vna muliere superet: et qui tot inimicos occidit in corpore: ab vna puella inuulgus in corde. Vere nimis graue malum est ut vir fortis qui ferro non vincit: libidine superet: et cum mollitia aut blanda subuertat quem dura non superant: et qui esse captiuus vel seruus hominibus indignatur: seruus esse peccati mereatur: cum indignus sit mente seruire quam corpore: sicut quod scriptum est: A quo enim quis vincit: huiusmodi et seruus efficiat. **1. Petri 5.** Ite ergo fratres charissimi: si vobis ego non dixerim: rationem per animas vestras in die iudicij reddatur ero. Quicumque autem magis mihi irasci quam se emendare voluerit: non habet vnum per ignorantiam se possit ante tribunal eterni iudicij excusare:

Ser. CC. XLIII. Dñica XXII. p' Trinitatis: Ser. III.

vt dicat se non fuisse admonitū: nec a malis
phibitū: nec ad ea q̄ sūt deo placita castiga-
tione ⁊ admonitōe frequētissima puocatū.
Sed credimus de dñi misericōdia: q̄ ita negligē-
tibus quibusq̄ inspirare dignabitur: vt sibi
magis vel peccatis suis q̄ medicamētis sa-
cerdotalib⁹ irascant. Et quomō egrotantes
a carnalib⁹ medicis requirūt sanitatē corpo-
rū: sic a spiritalib⁹ medicamēta desiderēt ani-
marū. Sed cōfidimus q̄ p̄stabit hoc diuina
misericōdia: q̄ ita nobis de sua emēdatōe
studebunt gaudiū facere: vt ad eternū mere-
ant p̄mium feliciter puenire: p̄stante dño ⁊c.

In eadem dominica: De castita-
te cōiugali: Sermo III

Sermo
XLIII.

Agnū mihi gaudiū facitis frēs cha-
rissimi: dū in solēnitatibus martyriū
tanta deuotiōe fidei ad ecclesiā con-
uenitis. Sed si vultis deo auxiliāte ⁊ vestrū
pfectū et nostrū gaudiū spiritalit̄ adimplē:
ita inter vos ⁊ pacē ⁊ charitatē inspirāte do-
mino cōseruate: vt cōtra hominē nullū odiū
habeatis in corde: p̄ bonis orate vt semper
ad meliora p̄ficient: p̄ malis assidue suppli-
cate vt cito se corrigant: ⁊ fm̄ p̄ceptū domi-
ni: Quicūq̄ vultis vt faciāt vobis homines:
hec ⁊ vos facite omnib⁹. Tūc em̄ in veritate
pax ⁊ iusticia ⁊ misericōdia custodit: q̄ nō solū
nullis homib⁹ malū facim⁹: sed etiā vbiq̄q̄
poterim⁹ adiuuare contendim⁹. Si ergo hec
christo adiuuante fideliter agamus: beatos
martyres in his que supra diximus: p̄cipu-
is ⁊ p̄claris opibus imitātes: partē cum illis
in eterna beatitudine habere poterimus. Et
tūc p̄ nob absq̄ vlla dubitatōe sancti mar-
tyres intercedunt: q̄ in nobis aliqd de suis
virtutib⁹ recognoscūt. Castitatē ante oīa cū
dei adiutorio custodite: p̄pter illud qd̄ scri-
ptū est: Neq̄ adulteri regnū dei possidebūt.
Et illud: Fornicatores et adulteros iudica-
bit deus. Pueri vel puellę qui in cōiugio cō-
iugendi sunt: virginitatem vsq̄ ad nuptias
seruent. Nam si ante legitimā cōiunctionē
p̄ adulteriū corrupti fuerint: ad nuptias cor-
pore quidē viui veniūt: sed in aīa mortui cō-
probant: q̄ scriptū est: Aīa q̄ peccauerit ip̄a
morie. Nulla mulier potationes ad abortū
accipiat: nec filios aut cōceptos aut iam na-
tos occidat: q̄ quicūq̄ fecerit hoc: ante chri-
sti tribunal sciat se illic eorū causā quos occi-

Dant. 7.

Cor. 6.

De. 13.

Eccl. 18.

derit esse daturā. Sed nec alias diabolicas
potatiōes mulieres debent accipere. Aduli-
er a utē quicūq̄ fecerit hoc p̄ qd̄ iam nō pos-
sit cōcipere: quātoscūq̄ parere poterat: tan-
torū homicidiorū se reā esse cognoscat. Adu-
lier autē ingenua que mortiferas potatiōes
accipit vt non cōcipiat: velim scire si hoc an-
cillas vel colonas suas facere velit? Et ideo
sicut vnaqueq̄ vult vt sibi mācipia nascan-
tur que illi seruiant: ita illa quātoscūq̄ cōce-
perit: aut ipsa nutriat: aut nutriendos alijs
tradat: ne forte illos aut cōcipere nolit: aut
qd̄ est grauius occidere velit: qui boni chri-
stiani poterāt fieri generati. Quotiēs ad ec-
clesiā in qualibet solēnitāte venitis: ⁊ sacra-
mēta christi p̄cipere voluerit: ante dies plu-
res castitatē seruare: vt cū secura cōscientia
ad altare dei possitis accedere. Quā rē etiā
p̄ totā quadragesimā: ⁊ vsq̄ ad clausulā pa-
sche fideliter custodite: vt vos solēnitās pa-
schalis castos ⁊ puros inueniat. Qui enim
bonus christian⁹ est: non solū ante dies plu-
res q̄ cōmunicet castitatē seruat: sed ⁊ vxorē
suā excepto desiderio filiorū nō agnoscat: q̄
vxor: nō p̄pter libidinē: sed p̄pter filiorū p̄cre-
ationē accipit. Deniq̄ et ipse tabule matri-
moniales hoc cōtinēt: liberorū inquit p̄crea-
dorū causa. Videte q̄ nō dixit libidinis cau-
sa: sed liberorū p̄creandorū. Velim tamē scī-
re fratres charissimi: ille q̄ vxore sua incōti-
nētē vti: si quotiēs eū luxuria victū agno-
uit: totiēs suū agrū in vno anno arauerit vt
seruerit: qualē messē colligere possit? Qui q̄
se cōtinere nolunt: si totiēs terrā quōdā suā
quā iam seminauerāt: iterū arent ⁊ seminēt:
videam⁹ q̄liter de eius fructu gaudebūt: q̄
sicut optime nostis: nulla terra poterit dare
legitimū fructū: in qua frequēter in vno an-
no fuerit semiatū. Qd̄ q̄ nō vult aliq̄s i agro
suo: quare facit in corpore suo? Sed dicet ali-
quis: hō iuuenis sum: cōtinere nō possū. Ne
fortē ideo te non cōtineas: quia plus man-
ducas q̄ expedit: et plus vinum accipis q̄
oportet. Forte etiā turpibus cogitationi-
bus occupas mentē tuam: ⁊ luxuriosa verba
non solum libenter sed etiam frequēter aut
ipse dicere aut alijs dicentibus audire nec
metuis nec erubescis. Incipe cum dei adiu-
torio: gula cōcupiscētias refrenare: castis co-
gitationib⁹ ⁊ honestis smonib⁹ mentē vel lin-
guā tuā iugit occupare: ⁊ videb q̄ deo auxi-
liāte castitatē poterit custodire: nec te pigeat

L

D

Sancti Augustini de tempore

si corporis infirmitas non prohibet: frequenter
ieiunare: ad ecclesiam maturi surgere: ut pos-
sis tuam animam a libidinosis maculis nitidam
custodire. Et si hoc non infideliter faciens vi-
des te adhuc carnis impugnationibus fatiga-
ri: et forte aliquoties excepto filiorum desiderio
ad cognoscendam uxorem propriam vinci: si vi-
res tuas quotidianas elemosynas adde: quoniam
Eccl. 5. scriptum est: Sicut aqua extinguit ignem: ita
elemosyna extinguit peccatum. Et illud quod con-
tra omnia peccata magnum est et salubre medica-
mentum: omnibus qui in te peccauerint plenam
indulgentiam tribue: ut quod per incontinentiam in-
quinat ieiunium: elemosynis ac precipue per
Le inimicorum indulgentiam diluas. Sed dicis: uxorem
excepto desiderio filiorum agnoscere: pec-
catum non est. In tantum peccatum est ut propria pe-
Ps. 50. nitens clamer: In iniquitatibus conceptus sum:
et in delictis peperit me mater mea. Et sic in
veteri testamento legimus: quoniam populus iudeo-
Exo. 19. rum accessurus erat ad montem sinai: ex pre-
cepto domini dicebat eis: Sanctificamini et estote
parati in diem tertium: et ne appropinquetis
uxoribus vestris. Et illud: Si quis noctur-
no pollutus fuerit somno: non manducet car-
nes sacrificij salutaris: ne pereat anima sua
de populo. Si post pollutionem quam nobis no-
lentibus fieri solet: nobis communicare non li-
cet: nisi prius precedat copunctio et elemosyna:
et si infirmitas non prohibet: etiam ieiunium: quis
est qui potest dicere illud quod vigilantes et vo-
lentes facimus non esse peccatum? Denique mulie-
res quoniam maritos accipiunt: per triginta dies intra-
re in ecclesiam non presumunt. Quod etiam si viri ob-
seruare deberent. Sed dicis: peccatum quidem est:
sed tamen paruum est. Nec nos dicimus quod capi-
tale peccatum est: sed tamen si frequenter exer-
ceat: et ieiunium vel elemosynis non redimat:
nimis imunda anima facit. Noli despiciere pec-
cata tua: quia parua sunt: nam et pluuiarum
guttae sunt: sed flumina implent: et moles tra-
hunt: et arbores cum suis radicibus tollunt. Tu
qui dicis: quod paruum peccatum est: velim scire
quoties tale peccatum admittis: si tot parua-
las plagas in corpore: et tot maculas aut scissu-
ras in vestibus tuis fieri velis? Num ergo in
corpore tuo plagas: nec in veste tua scissuras vel
maculas fieri acquiescis: quia conscientia hoc fa-
cere in anima tua non metuis? Ac sic quicumque
hoc fecerit: plus amat vestem et carnem suam quam
animam. Luz enim ad imaginem dei facti sumus:
1. Cor. 11. quoties aliquid turpe: aut loquimur: aut fa-

ciamus: quoties dei imaginem sordidam. Etiam vi-
dete si hoc vos deceat: aut oporteat: Vere di-
co vobis fratres charissimi: quod non hoc de vo-
bis deus mereat: ut in nobis imago ipsius per
malas concupiscentias iniuriam patiat. Et cum
nullus homo velit cum tunica sordibus plena
ad ecclesiam conuenire: nescio qua conscientia cum
anima per luxuriam sit inquinata: presumit ad alta-
re accedere: non timens illud quod apostolus dixit:
Qui enim manducat corpus et sumit sanguinem
domini indigne: reus erit corporis et sanguinis domini.
Si erubescimus ac timemus eucharistiam ma-
nibus sordidis tangere: plus debemus time-
re ipsam eucharistiam intus in anima polluta
suscipere. Et quia sicut dixi: in anima facti
sumus ad imaginem dei: si in tabula aut lignea
aut lapidea faceres imaginem tuam: et alius
impudens homo vellet illam imaginem aut la-
pidibus frangere: aut aliquibus sordibus inquina-
re: velim scire si contra eum non moueret ani-
mus tuus? Rogo te si imaginem pictam in ta-
bula mortua sic zelaueris: putas qualem ini-
uriam patitur deus: quoniam in nobis imago sua per
luxuriam sordidat? Et ideo si nobis non parci-
mus propter nosmetipsos: parcamus nobis vel
propter imaginem dei ad quam facti sumus. Ante
omnia ut quoties dies dominicus aut alie festi-
uitates veniunt: uxorem suam nullus agno-
scat. Et quoties fluxum sanguinis mulieres
patiuntur: similiter obseruandum est. Propter quod
ait propheta: Ad mulierem menstruatam non acces-
seris. Nam qui uxorem suam in pluuuiis postquam
agnouerit: aut in die dominico vel in alia quolibet
solennitate se continere noluerit: qui tunc conce-
pti fuerint: aut leprosi: aut epilectici: aut etiam
forte demoniaci nascuntur. Denique quicumque le-
prosi sunt: non de sapientibus hominibus qui et
in alijs diebus et in festiuitatibus castitatem
custodunt: sed de rusticis maris qui se continere
non sapienter nasci solent. Et reuera fratres si
animalia sine intellectu non se continent nisi
certo et legitimo tempore: quomodo magis ho-
mines qui ad imaginem dei facti sunt: hoc obser-
uare deberent. Sed quod peius est: sunt aliqui
ita luxuriosi vel ebriosi: quod aliquoties nec pro-
gnatibus uxoribus parcat. Et ideo si se non
emendauerint: ipsi videant si non peiores animalibus
iudicandi sint. Istis talibus clamat apo-
stolus dicens: Ut sciat unusquisque suum vas
possidere in honore et sanctificatione: non in
passione desiderij: sicut et gentes que spem non
habent. Et quia sunt multi qui legitimam non

Ser. CC. XLV. Dñica XXIII. p' trinitatis: Ser. I.

custodiāt castitatē cum suis vxoribus: sicut supra dixi: largas elemosynas faciant et omnibus inimicis suis indulgeāt: vt sicut iam dictū est: q' luxuria sordiduz effecit: assiduus elemosynis abluatur. Rogo vos fratres: vt mihi indulgeatis: q' p salute anime vestre cum grandi timore et cū verecūdia de talib' rebus vos admonere video: q' et hoc mihi expedit dicere et vos oportet audire. Et ideo omnia que a nobis audistis: vbiq' fueritis iniuicē vobis dicite: et cū charitate vos admonete. Sicut enī reus ero ante tribunal chushi si vobis nō dixerō: ita et vos si iniuicē quoscūq' negligentes agnoscitis admonere nolueritis: timere debetis ne vobis necesse sit p illis reddere rationē. S; credim' de dei miscōia q' ita nob agere inspirabit: vt vobis non solū de nostra deo placita cōuersatiōe: sed et pro aliorū salute et in hoc seculo et in futuro duplicata a deo p̄mia repēsent: Amē.

Sermo XLV. Dominica vicesimatertia: De cōtinētia et sustinentia: Sermo I

Alo sunt que in hac vita veluti laboriosa p̄cipiunt a domino: Cōtinere et sustinere. Subemur enī continere ab his que in mūdo dicunt bona: et sustinere que in hoc mundo abundant mala. Illa cōtinētia: ista sustinentia vocat. Due virtutes que mūdant animā et capacem faciūt diuinitatis. In refrenandis libidinib' et coercendis voluptatibus: ne seducat qd male blandit: et eneruet qd ad p̄sperum dicit: cōtinētia nobis opus est: non credere felicitati terrenę: et vsq' ad finem quęrere felicitatez que non habet finem. Ut autē est continētię felicitati mūdi nō credere: ita sustinentię est iniquitati mūdi nō cedere. Siue ergo in affluentia rerum simus siue in angustia: expectandus est dominus: qui et quod vere bonū et suaue est det: et quod vere malū est auertat a nobis. Bona dei que p̄mittit iustis: in finē seruant. Bona et mala que versantur et miscēt in seculo: nec boni soli habent nec mali. Quicquid boni in hoc mundo dixeris: habent boni: habent et mali. Veluti salutem ipsam corporis et boni habent et mali. Diuitias et apud bonos et apud malos inuenies. Successum filiorum et bonorū et malorū donū videmus esse cōmune. Vitā longam diu viuunt boni: equidē diu viuūt et mali. Adorbo: dolores: damna: oppressi:

ones: orbitates: cōmunis hec est omniū materies lachrymarū. Facile est ergo videre et bona seculi apud bonos et malos: et mala seculi apud bonos malosq' p̄ferre. Et id quod rūdā pedes i via dei titubāt: et exorbitare conant. Adulti etiā deuiant et exorbitāt: cuz instituerint et p̄posuerint aīo p̄pterea fuire se deo vt bonis frenis abūdent: et malis careant ea; deuitēt. Cū enī hoc sibi p̄posuerint et hanc mercedē constituerint pietatis et religionis suę: quādo viderint se laborare et florere iniquos: quasi pdiderint spem: quasi eos sefellerit qui vocauit: quasi frustra opus indixerit qui in mercede decepit: renunciant deo. Et quo se miseri conuertūt auertentes se ab illo a quo facti sunt: et inherentes illis que facta sunt? Cum perierit quod factū est: vbi erit amator temporis qui pdidit eternitatem? Proinde p̄pter illa bona que nō dabit deus nisi bonis: et propter illa mala que nō inferent nisi malis: q' in fine apparebunt vtraq': credi sibi vult deus. Que enim merces fidei: aut qd omnino vel nomen fidei: si modo vis videre quod teneas? Non debes ergo videre quo credas: sed credere vt videas: Credere qd diu non vides: ne cū videris erubescas. Ergo credamus duz tempus est fide: anteq' sit tempus speciei. Sic enim dicit apostolus: Qd diu sumus in hoc corpore pegrinamus a domino. Per fidem enim ambulamus. Ergo p fidem ambulamus: qd diu credimus qd nondū videmus. Tenebimus autē speciem: cum viderimus facie ad facie sicuti est. Tempus fidei: et tempus speciei iohannes etiā apostolus distinguit in epistola sua dicens: Dilectissimi: nunc filij dei sumus: et nōdum apparuit qd erimus. Scimus quoniam cum apparuerit similes ei erimus: quoniam videbimus eum sicuti est. Laboriosum est fidei tempus: Quis negat? Laboriosum est: sed hoc est opus cuius illa merces est. Noli piger esse in opere: cuius mercedez desideras. Si enim et tu ipse mercennarium conduxisses: nō ante mercedem numerares q' in opere exerceres. Diceres ei: Fac et accipe. Non tibi diceret: da et facio. Sic ergo et deus: Tu non fallis mercennariū tuū timens deum: et te ipse deus fallit qui iussit ne fallas mercennariū? Tamen tu quod p̄ miseris potes et non dare: et si non est in corde tuo volus falsitatis: est tamen in fragilitate humana inopia difficultatis. Quid de

2. Cor. 5.

1. Job. 5.

Sancti Augustini de tempore

deo timeamus qui nec fallere potest quia veritas est: et abundat omnibus qui fecit omnia?

S Credamus ergo deo fratres: hoc est primum preceptum: hoc est initium religionis et vię nostrę: fixum habere cor in fide: et figendo cor in fide vivere bene: Abstinere ab omnibus seductoribus: sustinere mala temporalia. Et quod diu illa blandiunt et illa minant: aduersus utrumque in hoc habere cor: ne in illa desinas: ne in illa frangaris. Habendo ergo continentiam: et habendo etiam sustentiam: cum bona temporalia transferint: et mala que inferantur non erunt: habebis omne bonum: habebis nullum malum. Ideo in lectione: quid vo-

Eccl. 2. bis dictum est: Sili accedens ad seruitutem dei: sta in iusticia et timore: et prepara animam tuam ad temptationem. Deprime cor tuum et sustine: ut crescat in nouissimis vita tua. Non ut modo sed ut in nouissimo: ut crescat in nouissimo vita tua. Quatum putamus quia crescat? Ut fiat eterna. Modo enim vita humana quod diu videtur produci: decrescit potius quam crescat. Attendite et videte: quia decrescit. Hatus est homo: Verbi gratia: constituit illi deus vitę suę septuaginta annos. Accedit illi vita dicimus crescendo. Accedit: an decedit? Ecce de septuaginta annis vixit annos sexaginta: remanserunt decem. Deminutum est quod erat propositum: et quanto plus viuit: tanto minus illi restat. Ideoque viuendo hic decrescit vita: non crescit. Tene quod tibi promisit deus: ut in nouissi-

Abi. 3. mis crescat vita tua. Deinde sequitur quod lectum non est: Omne quod tibi applicatum fuerit accipe: et in dolore sustine: et in humilitate tua patientiam habe: Quoniam in igne probatur aurum et argentum: homines vero acceptabiles in camino humiliationis. Durum videtur: defecisti. Nonne illud quod non defecit perdidisti? Multi multa patiuntur propter pecuniam perituram: et tu non vis pati propter vitam mansuram? Sic recusas laborare pro dei promissis: quasi non laborares pro cupiditatibus tuis. Quanta patiuntur pro sua iniquitate latrones: quanta patiuntur pro suis sceleribus perdit: pro sua nequicia luxuriosissimi: pro sua auaricia negociatores mare transmeantes: ventis tempestatibusque corpus et animam committentes: sua relinquentes: ignota querentes? Iudex si pronunciet exilium: tremor est: deus mortem minatur et leticia? Quid ergo magnum tibi imperat sapientia

quod non posset impare et auaricia? En cum imperat auaricia facis. Et cum feceris quod imperauerit auaricia quid habebis? Plenam domum auro et argento. Non legisti: Quis in imagine dei ambulet homo: tamen vane conturbabitur? Thesaurizat et nescit cui ea colligat. Quare ergo contastisti et dixisti deo: Auribus percipe lachrymas meas? Quare tu non percipis auribus verba eius: a quo vis percipi lachrymas tuas? Si accusaueris auariciam tuam: inuitaberis ad sapientiam suam. Sed cum susceperis iugum sapientię: laboriosa erit. Laboriosa plane. Sed vide quod fine: qua mercede. Numquid quod pro sapientia colligis: nescis cui colligas ea? Tibi colligis. Exprobrat: euigila: habeto cor formice. Est tuis tempus est: collige quod tibi ad hyemem proffit. Noli esse piger: collige grana de area: de area diuicia: id est verba dei de ecclesia dei: et reconde intus in corde. Quis enim est qui dicat: bene mihi erit et non moriar? Quis amet vitam: mortem timet. Ipse timor mortis: hyems quotidiana est. Et tunc maxime pungit timor mortis: quando nobis bene est. Nam quando male est: non timemus mortem. Quando nobis bene est: tunc magis timemus mortem. Ideo ille diues quem delectabant multe diuitię suę: habebat enim magnas diuitias: et magnas possessiones: credo quod interpellabatur timore mortis: et inter delicias contabescebat. Logitabat enim se illa bona relicturum. Longregauerat et nesciebat cui: et aliquid cupiebat eternum: et venit ad dominum: et ait illi: Magister bone: quid boni faciam ut vitam eternam consequar? Bene est mihi: sed labitur quod teneo. Bene est mihi: sed subito non erit quod habeo. Dic mihi unde habeam quod semper erit? Dic mihi quomodo pueniam ad id quod non perdam? Et dominus illi: Si vis venire ad vitam serua mandata. Quęsiuit: que mandata? Audiuit. Respondit se a iuuentute sua omnia seruasse. Ait dominus consiliarius vitę eterne. Unum tibi deest: Si vis perfectus esse: vade vende omnia que habes: et da pauperibus: et habebis thesaurum in celo. Non enim dixit: perde: sed serua: et veni sequere me. Ille qui delectabatur diuitijs: et propterea querebat a domino: quid boni faceret ut vitam eternam consequeret: quia a delictis ad delicias migrare cupiebat: et has quibus delectabatur relinquere formidabat:

Ser. CC. XLV. Dñica XXIII. p^o trinitatis: Ser. I.

abscessit tristis ad thesauros suos terrenos. Noluit credere domino: quia potest seruari in celo quod perituum est in terra. Noluit esse verus amator thesauri sui. Male tenendo perdidit: multū diligendo amisit. Nam si bene illum diligeret: migraret quo ipse postea sequeretur. Domum illi deus ostēdit vbi migraret: non locum vbi perderet. Secutus enim ait: **Ubi enim fuerit thesaurus tuus: illic erit et cor tuum.** Sed videre nolunt homines diuitias suas. Fac quod in terra thesaurizent: Nūquid non timent videri diuitias suas? Et cum obstruxerint et cooperuerint: Nūquid vident quod habent? Accipe videri: et optat vt lateat: timet ne peat. Esse vult diues i opinione: nō in veritate. Quasi sufficit habere in cōscientia quod seruat in terra? Quanto maiore tibi et melior cōscientia erat si seruares i celo. Hic cū obueris in terra: times ne sciat seruus tuus et auferat et fugiat. Hic times ne auferat tibi seruus tuus: ibi non times: quia bene tibi seruat dominus tuus. Sed habeo inquis seruū fidelem: qui et nouerit et non prodat et non tollat. Compara illum domino tuo. Si fideles seruū inuenisti: dñs tuus quando te sefelit? Et si non potest seruus tuus tollere: potest tamen perdere: dominus tuus nec tollere nec perdere potest nec perire permittit. Seruat tibi: manet tibi: liberat te: manentem te facit. Nec perdet te: nec perdet quod ei cōmendaueris. Veni inquit: accipe quod apud me posuisti. Absit. Nō h tibi dic de? **Ego inquit tibi qui te phibui fenerare: feneratus sum a te. Volebas enī fenera crescere: vt dares homini vt tibi plus redderet: et quando accipiebat gaudens: et quādo reddebat plorans. Hoc volebas: et prohibebam ego. Dixi enim: Qui pecuniā suā non dabit ad vsuram. Prohibebam te a fēnore. Hoc tibi dicit dominus tuus: Pauca vis dare: et plura accipere? Relinque hominē qui plangit quando exigit: me inueni qui gaudeo quando reddo. Ecce inquit assum. Da et sume: tempore redditiōis reddam tibi. Et quid reddam? Pauca dedisti: plura sume. Terrena dedisti: celestia sume. Temporalia dedisti: eterna sume. Aha dedisti: me ipsum sume. Quid enim dedisti: nisi ex eo quod accepisti? Ergo ne quod dederis non reddo: qui vnde dares dedi? Qui te ipsum qui dares**

dedi: qui tibi christum cui dares dedi qui tibi diceret: Quando vni ex minimis meis fecisti: mihi fecisti. Ecce vt des pascit et esurit propter te. Donat et eget. Quando donat vis accipere: quando eget nō vis dare. Eget christus: quādo eget pauper. Qui omnibus suis vitam eternā paratus est dare: in vno quoque paupere temporaliter est dignatus accipere: et consiliū dat quo migres. Dedit enim consiliū quo migrare debeas. Adigra enim de terra in celum: ne perdas. Multi enim quod seruabant perdidērunt: et nec sic correcti in celo ponere didicerunt. Si forte tibi aliquis diceret: trāspōrtā diuitias tuas ab occidente in orientem si nō vis vt pereant: estuares: laborares: fatageres: attēderes quē haberes: videres te multiplicitate rerum tuarū facile in longinqua migrare non posse. Sed et forte fieres: quia ire cogeres: et quomodo tecum tollerēs quod collegeras non inuenires. In longinquoza te migrare iussit: qui non ait: Adigra ab occidente in orientem: sed ait: Adigra de terra in celum. Estuas quasi difficultatem maiorē tibi videris pati: et dicit tibi: Si non inueniebam iumenta et naues quibus ab occidente migrarem ad orientem: quomodo inueniam scalas quibus e terra migrem in celum? Noli inquit tibi deus laborare: noli laborare: qui te diuitem fecit: qui tibi quod dares dedi. Laturarios tibi pauperes fecit. Si vbi gratia: inuenires aliquē inopem de trans mari: aut quo ire velles inuenires inde ciuem necessitatē patientem: nonne diceres tibi: ciuis iste inde ē quo ego volo ire? Eget hic: do illi quod ibi mihi reddat. Ecce eget hic pauper: quod ciuis est regni celoz. Quid dubitas facere traiectionem? Sic enī dant qui hoc faciunt vt plura accipiant: cum ad ea loca venerint: vnde est ille qui accepit. Faciamus et nos. Hoc sit si credamus: si fidem exitemus. Nam vane cōturbamur: quia dormiente christo in nauī: pene naufragauerūt discipuli. Dormiebat christus: et turbabant discipuli. Venti sciebat: fluctus excitabant: nauis mergebat. Quare? Quia iesus dormiebat. Sic et tu quando tempestates temprationū sciuunt in isto seculo: turbatur cor tuum tanquā nauis tua. Quare: nisi quia dormit fides tua? Sic enim paulus apostolus dicit: Quia habitat christus per fidē

Sancti Augustini de tempore

in cordibus vestris. Excita ergo christum in corde tuo: vigilet fides tua: tranquillet conscientia: et liberetur navis tua. Senti: quoniam qui promissit verax est. Nondum ostendit: quod nondum est tempus ut ostendat. Adulta etiam tamen ostendit: christum suum promissit et dedit. Resurrectionem eius promissit et dedit. Euangelium eius promissit et dedit. Ecclesiam suam toto orbe diffundendam promissit et dedit. Tribulationes ipsas in rebus humanis predictit et ostendit. Quanta sunt que restant: Implent que promissa sunt: impletur que predicta sunt: et titubas ne non veniat quod restat: Tunc timere deberes: si quod predictum est non videres. Bella sunt: fames sunt: contritiones sunt. Regnum super regnum est: terremotus sunt: abundantia scandalorum: frigus charitatis: copia iniquitatis. Hec omnia lege predicta sunt: Lege: vide quae omnia que vides predicta sunt: et crede te visurum esse quod nondum venit: numerans quanta venerunt. Tu autem videndo deum ostendere que predictit: non credis daturum esse quod promissit: Vbi credere debes: vbi turbari cepisti. Si finis mundi est: migrandum est de hoc mundo: non amandus est mundus. Ecce turbat mundus: et amatur mundus. Quid si tranquillus esset mundus: Formoso quomodo hereres: qui sic amplecteris segetes: Flores eius quomodo colligeres: qui ab spinis non reuocas manum. Non vis relinquere mundum: relinquit te mundus: et sequeris mundum. Cor ergo mundemus charitatis: et non perdamus sustentiam: sed percipiamus sapientiam: et teneamus continentiam. Transit labor: venit requies. Transeunt falsa delicia: et veniet bonum quod concupuit anima fidelis: cui inardescit et suspirat omnis peregrinus in seculo. Patria bona: patria celestis: patria cum populis angelorum: patria vbi nullus moritur: quo nullus hostis admittitur: patria vbi habeas sempiternum deum amicum: vbi nullum timeas inimicum.

Sermo In eadem dominica: Ad iuuenes
CC. XLVI vt contineant: Sermo II

A vos mihi sermo o iuuenes: flos
a etatis: periculum mentis. Tempus
quidem omne atque omnis etas qua

corruptibilis caro illa portat: vacare a temptationibus non potest. Et tam diu quis bonus in agone luctatur ne ab aduersario superet: in periculis agit: quod diu cum illo sic in arenoso quodam stadio: sic in ista morte contendit. Ad hoc enim ut homo seculo nascitur: et vitam plenam misericordie velut propheta futuri laboris sui preconio lacrymose vocis ingreditur: etiam si nondum in animo suo: in animo tamen parentum suorum vel quorumlibet hominum: in quorum manibus nutrienda eius infirmitas iacet: temptari iam potest: et diaboli circumventionibus rapi: aut per ligaturas execrabilium remediorum: aut per sacrilega sacra gentium: aut si forte mors viget negligentia renunciationis in baptismo salutari: Et ut breui contemplantur: temptat illa etas cum a suis in mundo diligitur et in christo negligitur. Trahit enim secum propaginem mortis: et illo peccati vulnere radicatur quod primo homini ex quo corruptio nis originem duximus: venenoso dente serpentis inflictum est. Unde sanctus iob: neminem esse mundum dicit a peccati vitis foribus: nec infantem cuius est vnus diei vita super terram. Sed de iam nato quid loquar: cum dauid luctuosa voce clamat: In iniquitatibus conceptus sum: et in peccatis concepit me mater mea. Superflua enim posent videri baptismata recentium paruulorum: nisi omnes homines morerentur: et originale peccatum per parentum viscera usque ad fructum proles tramite mortalitatis excurreret: cum et mortalem creaturam dominus omnipotens lege sui ordinis format: et immortalitatem renouationis optimus pater misericordie gratia subministrat. Quod si nec infantia mortalis hominis propter corruptionis vinculum a temptationibus vacat: quid de ceteris etatibus dicam? An forte senectus excepta est: et in carne iam vicina cadaueri sanguis ac membra illicite concupiscentie frigerunt: et a fesso ac prope mortuo iam corpore materies temptationis emarcuit? Immo vero tantus est in malis senibus plerumque gurges auaritatis et insatiabilis vorago ventris et gutturis: ut quanta boni senes prudentia serenant: tanta isti vinolentia sepe pellantur: quasi ad hoc in eis arida viscera et succo exhausta curruent: ut ad vigorem pristinum reparandum ebrietatis inundatione

Her. CC. XLVI. Dñica XXIII. p^o trinitatis: Ser. II.

Timoth. 6. rigada sint. Quid auaricia que radix est om
niu malorum? Nonne in frigidis senibus
tanto ad acquirendum feruentius inarde
scit: quanto citius relictura est qd acquirat
mirabili sane dementia? Grauioribus enim
sumptibus se onerare festinat: cui iam per
uenerit quo tendebat. Si ergo puerilis et se
nilis etas non est a temptationibus libera:
quarum altera: id est puerilis nodum bene
ingredif: altera iam egreditur istam vitam:
et altera pauloante non erat: altera paulo
post non erit: quid sentiendum est de fla
gratia iuuenilis etatis: que vtriusq; in me
dio constituta et ab infirmitate puericie iam
recessit: et nondum ad torporem senectutis
accessit? Hec pluribus atq; maioribus tem
ptationu tempestatibus quatitur. Hec flu
ctu crebriore impetu seculi inundatis ope
ritur. Presumit viribus: forme dignitate ia
ctatur: pompa rerum temporalium prefulge
re aut exoptat aut gaudet. Itaq; iuuentuti
malorum venenū est quicquid veritas pre
cepit: esca est quicquid diabolus suggerit:
Sed amaritudo iusticie medicamentū est vi
rilis etatis: Dulcedo autez iusticie muscipu
la est temeritatis. Ad hoc pertinet quod scri
ptum est: Dulciora sunt vulnera amici q̄ vo
luntaria oscula inimici. Et illud quod ait da
uid: Lorripit me iustus in misericordia et
inreprobabit me: oleum autez peccatoris non
impinguet caput meū. Erat veritas et tamē
sanct. Hā oleū peccatoris adulatio assenta
toris mulcet: sed decipit. Ibi enim lenitur
superbia: sed labif vita. Loquit enim pro
pheta ex psona eius qui iam medicū querit:
qui manū curantis etiam cum doloris acer
bitate supportat: qui egritudinem suam sa
nari potius q̄ laudari desiderat. Periculo
sū dō ē vlcus iuuentutis qd cupiditatib^o cō
tabescit. Sed spes ista desperatorū est: spes
rerum peritura: que animę miserę non sol
uit: sed inflat affectum: facitq; illam tactum
non ferre veritatis: vt etiā de sua immortalita
te desperans: amet dicere: amet etiā ista sibi
dici: Abanducemus et bibamus: cras enim
moriemur. Oderit autē et dicere et audire: So
brii estote et iusti et nolite peccare. Amet per
niciosam inimici lenitatem: oderit salubrem
medici asperitatem. Ista pueritas: ista ve
lania in iuuenili etate maxime formidanda
est. Hinc ille nascitur sermo hominū in flagi

tia defluentiu: et inde i scelera crudescentiū.
Dixerunt enī cogitantes apud se non recte: Sap. 2.
Exiguū et cum tedio est tempus vite nostre:
et non est refrigerium in fine hominis: et non
est qui agnit^o sit reuersus ab inferis. Veni
te ergo fruamur bonis que sunt: et vtamur
creatura tanq; in iuuentute celeriter. Vno
precioso et vnguentis nos impleamus: et ce
tera qua in eodem loco atterent gestientis
verba luxurie hominū de vita eterna despe
rantiu: et spem suam tanq; in arena torren
tis: ita in temporalis carnis corruptione po
nentiu. Ex hac autē enumeratione libidinu
et putredinu et vermibus flagicio: videte
in que facinora et in q̄ immania scelera pro
siliū. Exhausti enim atq; submersi immode
ratorum delictoru turpiū corruptela: vel dū
seueritate veritatis sibi contradicentis ode
runt: Opprimamus q̄ inquit pauperem et
iustu et non parcamus vidue nec seni: nec re
uereamur canos multi temporis. Sit autez
fortitudo nostra lex iusticie. Qd infirmū est
inutile inuenit. Circūueniamus ergo iustu
quonia inutilis est nobis et contrari^o est ope
ribus nostris. Talia de dño nostro iesu chri
sto iudcor impietas cogitauit. Qd manifest^o
in verbis cōsequētib; inuenit. Paulo enī
post dicit: Promittit sciētia dei se habere: et fi
liū dei se nominat. Deinde rursus paulo post
dicunt: Cōtumelia et tormento interrogem^o
illū: vt sciam^o reuerentiā illius. Adorte tur
pissima cōdemnem^o eū: Erat enī respect^o ex
sermonib^o illius. Sed attendite quā de illis
sententiā ferat spūs sanct^o: qm statim subiū
git: Hec cogitauerūt et errauerūt: Excecauit
enī illos malicia illorū. Omnia horrenda fa
cinora que timent i sceleratis hominib^o: vi
dete de qua labe cōsurgant. Quid enī mol
lius q̄ illa luxuria: quid durius q̄ ista crude
litas? Jam dudū dicebant: Fruamur bonis
que sunt: et vtamur creatura tanq; in iuuen
tute celeriter: et non ptereat nos flos tps: et
vbiq; relinquam^o signa leticie: Hūc dicunt
opprimētes pauperē: Hō parcam^o vidue nec
reueremur senem: Circūueniam^o iustu: cō
tumelia et tormēto interrogem^o eum: morte
turpissima cōdemnem^o eū. Vnū sequit^o fu
ror: vnguēta tormēta: sanguis rosas: ira le
ticia. A talib^o ligat^o: celsus: interfect^o ē dñs.
Quis de coronis florētib; cruenta vincu
la formidaret? Quis de suauib^o poculis do
3

Timoth. 6.
Sap. 2.
Abi. 5.
Cor. 15.
Abi. 5.

Sap. 2.
Abi. 5.
Abi. 5.
Abi. 5.

lores scilicet quos scilicet? Quis de mollibus
 pratis tam duram crucis lignum nosceret: et tamen
 nulla etas: nulla luxuria: nisi iuuentus flori
 temporis comparata est? Sic enim dixerunt:
 Tramur creatura tanquam in iuuentute celeri-
 ter. Vos ergo o iuvenes maxime monemur
 et hortamur ut vere virtutis pulchritudine
 capiamini. Nulla species terrena vel celestis:
 nullus fulgor metallorum: nulla nemoque am-
 nitas: nullus florum purpure: nullus vel naturalis
 vel adhibitus carnis ornat: nullus quarumlibet
 chordarum atque tiliarum sonus: nulla odo-
 rum iocunditas: nulla soporum suauitas: nul-
 li amplexus pulchritudini: inspiratio: dul-
 cedini fomentis sapientie comparant. Ab
 his enim que turpiter amantur non ab ipso
 amore prohibemur. Amare vultis: amate sa-
 pientiam: ambite ut perueniatis ad eam: ut
 non vos exhorreat eius aspectus in homine
 vos in timore componite. Sicut lasciuus o-
 culi ornamenta corporis: sic illa cordis inquirat.
 Nec de vestris diuitijs hec ornamenta pro-
 feratis: quia odit superbos: et quasi de suo
 se iactare cupientes. Quid autem habes
 quod non accepisti? Ipsa ergo donat unde illi
 placeas. Tantum dilige eam et seruabit te.
 Circūda eam et exaltabit te: honora eam et
 amplexabitur te: ut det capiti tuo coronam
 gratiarum. Clara est et que nunquam marcescit
 sapientia: et facile inuenitur ab his qui dili-
 gunt illam. Proponite hanc adiungere vo-
 bis: in illam suspirate: in illam exardecite:
 in illam deperite. Te ipsum abnega tibi: ne
 illi te abneges dum tibi places. Non habet
 amaritudinem conuersatio illius. Si amato-
 res estis hanc amate: si formosi estis deo pla-
 cete: si iuvenes estis diabolum vincite. Da-
 niel ab angelo vir desideriorum appellatus
 est. Que illa eius erant desideria: nisi quibus
 in sapientie pulchritudinem ardentem inha-
 bat: quia in iuuenili etate calcavit lasciuam
 et regum superbiam precessit captiuus: et ora leo-
 num clausit inclusus. Nec vos femine ado-
 lescentule alienum a vobis arbitremini hunc
 esse sermonem. Ad vos enim non tamen ut
 confundam vos hec dico: sed ut filias meas
 charissimas moneo. Iuuenilia desideria fu-
 gite: nuptie susanna: vidue annam: virginem
 maria cogitate. Nec in publicum propterea pro-
 cedatis ut florem signi vestri oculis hominum
 ostentare cupiatis: in domo vite morte que-
 ratis. Omnis enim caro fenit: et claritas homi-

1. Cor. 4.
 1. Timoth. 2.
 Daniel. 13.
 Luc. 2. et. 1.
 Esa. 40.

nis ut flores feni. Quid ergo facietis cum fe-
 num aruerit: flos deciderit? Verbum autem do-
 mini quod manet in eternum cineres vestros non
 facile inuenturum putatis: quod nunc superba etas
 viriditate contemnit. Strictre iterum di-
 co atque contestor: iuuenilia desideria fugite.
 Si auditis hoc: si obtemperatis: si tanquam dei
 verbum cum honore et timore suscipitis: non so-
 lum pulchri ante oculos dei sed et sani eritis.
 Si autem de hac admonitione nostra etiam
 locos fortasse amatorios vobis faciatis: de
 ipsis ferramentis medici mortifera vobis vul-
 nera infligitis. Certe iudei qui dominum crucifi-
 xerunt: quod cum audimus horrescimus et in-
 genti execratione persequimur: sed tamen illi
 cum de sua luxuria cogitarent delitiosorum
 agrorum solitudines meditabant dicentes:
 Nullum pratum sit quod non transeat lu-
 xuria nostra. Quomodo ergo parceret chri-
 sto si cum inuenisset in terra qui quidem non
 solitaria prata irritandis libidibus suis:
 sed frequentissimas ecclesias eligit regnatis
 in celo? Ecce tertio contestor et dico: desideria
 iuuenilia fugite: danielis desiderijs estuate.
 Filij a iuuentute vestra eligite doctrinam: et
 usque ad canos inuenietis sapientiam.

Dominica vicesimaquarta: De adulterino habitu viro-
 rum ac mulierum: Sermo

Udiumus ex parabola euangelica
 quedam patrefamilias nuptias fi-
 lio suo fecisse: et ad eas plurimos in-
 uitaſſe. Inter quos cum ingressus eſſet qui-
 dam non habens habitum nuptialem: viſus
 a patrefamilias iuſſus eſt non tamen excludi a
 nuptijs: ſed in tenebras exteriores retrudi.
 Hec parabola inſenſatos homines huius tem-
 poris euidenter redarguit: quibus altiori diſ-
 certione aliquid ſecretius et ſacratius poſſit
 intelligi. Prius ergo queramus quis ſit iſte
 paterfamilias: quis ſit iſte filius: que ſint
 iſte nuptie. Quibus proſpectis facilius intelli-
 gere poterimus: cur ille ab his nuptijs exclu-
 ſus ſit: qui ad eas cum adulterina veſte ac-
 ceſſit. Intelligimus itaque hunc patrem fami-
 lias: deum patrem omnipotentem: cui famu-
 lant vniuerſe familie gentium: qui coeternum
 et coequalem ſibi genuit filium in celis ſub pa-
 tre: in terris ſub matre. Cui nuptias fecit:
 quando ei eccleſiam ex omni genere hominum

Sap. 4.
 Sermo CC. XLV
 Dan. 11.
 B

Ser. CC. XLVII. Dñica XXIII. p' trinitatis: Ser. I.

sociavit. Ad hanc christi et ecclesie societates conuocati sunt nobiles et ignobiles: diuites et pauperes: omnis conditio: omnis sexus: omnis etas. Inter hos accessit vnus: qui solus excludi meruit: quia habitus talium nuptiarum sanctitati congruentem non habuit. Attendite fratres: iste vnus multi sunt: et tñ hęc tota multitudo vnitatis nomine comprehendit. Multi enim sunt quātum ad numerū psonalis discretionis: sed vnus sunt p consonantiā vnus prauitatis. Sicut enim ecclesia vna est per fidem sub capite christo: ita tota reproborum multitudo siue pateat siue lateat: vnum corpus ē sub pncipe diabolo. Qui ergo per infidelitatem manifeste a deo recedit: ad has nuptias nō accedit. Qui vō infidelis est accedit corpore: recedit mente: nobiscū intrat ecclesiam: cōmunicat nobiscū christi mensam. Boni et mali pisces adhuc latent intra retia: donec diuidant in litore. Adhuc tolerat palea: donec ventilet area. Tunc manifeste apparebit: quia multi vocati pauci electi. Tunc iste adulterator habitus nuptialis: iussu patrifamilias et manifeste excludet: et i carcerem retrudet. Interim tamen amici sponsi talem simulatorem nō ignorant: quia habitus impudicus corporis: nūcius est adulterini cordis. Impudicus autē habitus corporis est in viris: supflua et inordinata capillatura: vestimentorum muliebriū affectata similitudo: calciamentorum quoque metas necessitatis excedens simulata longitudo. In mulieribus facies fucata: virilium vestimentoꝝ imitatio: capillorum natui coloris adulteratio. Hic habitus i vtroq; sexu adulterinus est: et sanctarū nuptiarum societate indignus: et a conspectu tanti sponsi: et tante sponsę prorsus amouendus. Hęc silentio pterire hoc debent amici sponsi: diligentes decore domus dei. Debent huiusmodi adulterij publice oblatrare: ne dicat d eis: **Elia. 56.** Lanes muti latrare nō valentes. Qui enim quātitatem vel formā quā omnipotēs et prudentissimus plasmator finxit: in aliam transfigurare contendit: nonne euidenter dicere et **Elia. 45. Ro. 9.** videf qui se finxit: Cur me fecisti sic? Improbata temeritas cōditoris plasmata vilificare: vt quātitatē suā et formā quantū in se est: in aliud transfiguret: qđ si a natura haberet in cōpabilitate se habere doleret. Hęc ista dicimus a nobis tanq; ex nobis. Habemus pa-

tres nostros doctores egregios qui ante nos contra ista scripserunt: et irrefragabili auctoritate damnauerūt. Audiamus paulum doctorem gentiū: de supflua capillatura dicentem corinthijs: Vir si comam nutriat: ignominia est illi. Lum enim vir ex dei ordinatione primatū habeat supra mulierē: qui contra honorem sui sexus supfluitate capillorum caput velat: primatum suum sibi abiudicat vt merito de eo dicat: homo cum in honore esset nō intellexit: comparat est: vt verum dicamus: non tñ mulieribus: sed etiam iumentis insipientibus. Iudicio enim legum iure ab obtenta dignitate deicit: qđ priuilegio sibi concessio abutit. Audiamus et beatū **Lyciprianum** egregium martyrem et suauissimū doctorem: de adulterino habitu disputantem. Dicit enim in epistola quam scribit de habitu virginū. Opus dei et factura eius et plasma eius: nullo modo adulterari debet in habitu flauo colore vel nigro: vel quolibet deniq; liniamenta natia corrupente medicamine. Dicit enim deus: **Sek. 1.** Faciamus hominē ad imaginem et similitudinē nostram: et aueret quisq; mutare et conuertere qđ fecit deus. Ad hanc deum offendunt: quando id quod ille formauit reformare et transfigurare cōtendunt: scientes qđ opus dei est omne qđ nascit: diaboli quodcūq; mutat. Siquis pingendi artifex vultum alicuius et speciem et corporis qualitatem emulo colore signasset: et signato iam consumatoque simulacro: manus alius afferret: et iam formata: iam picta: quasi peritior reformaret: grauis prioris artificis iniuria et iusta indignatio videret. Et in sequētib; Non metuis ne cuz resurrectionis dies venerit: artifex tuus nō te recognoscat: et ad sua p̄mia et p̄missa venientē remoueat et excludat: increpans vigore censoris et iudicis dicat: Opus hoc meū nō est: nec imago hęc nostra est: cū te flauo medicamine polluisti: cū formā quā dederā tibi: mēbra aliena sunt: deū videre nō poteris: qm̄ oculi tibi nō sunt quos deus fecit: sed qđ diabolus infecit. Audite me itaq; vt parentē: audite qđo vos docentē: pariter ac monentē. Audite vtilitatis vestrę et cōmodis fideliter cōsulentem. Estote tales quales vos deus artifex fecit: estote tales quales vos manus instituit. Abaneat i vobis facies incorrupta

Dant. 13.
Dan. 5.
Dan. 22.
Ela. 56.
Ela. 45.
Ro. 9.

1. Cor. 11.
Ps. 48.
11. q. 3. p̄uilegiū
74. di. vbi ista
Lyciprianus
Sek. 1.

Ser. CC. XLVIII. Dñica XXIII. p^o trinitatis: Ser. II.

ceruix pura: forma sincera: A calciamentis
supfluis pedes liberi: crines nullo colore fu-
scati: oculi conspiciendo deum digni. Apo-
stoli vox est: quem dominus vas electionis
1. Cor. 15. appellauit. Dicit enī: Primus homo de terra
terrenus: secundus homo de celo celestis. Si-
cut portauimus imaginem terreni: sic por-
tamus imaginē celestis. Hanc imaginem por-
tat uirginitas: portat integritas: portat san-
ctitas et ueritas: portant disciplinę dei: me-
mores iusticię cum religione retinentes: sta-
biles in fide: humiles in timore: ad omnē to-
lerantiam fortes: ad sustinendam iniuriam
mites: ad faciendam misericordiaz faciles:
fraterna pace unanimes atq; concordēs:
Quia oia obseruare: diligere et implere de-
bemus: ut apostoli pceptuz adimpleamus.
1. Cor. 6. Empti estis precio magno: glorificate et por-
tate deum in corpore uostro. Deum enim in
corpore nostro portamus: cum imaginē eius
p imundas et prophanas adinventiones nō
deformamus: cum p omnia seruitutis obse-
quia redēptoris imperio parere studemus.
Ira enim imaginē suam in nobis recognō-
scet: et nuptiali ueste ornatos a suo sanctorū
q; consortio non excludet: quod nobis mise-
ricorditer p̄stare dignet: qui uiuit et regnat
deus per omnia secula seculorū: Amē.

Sermo In eadem dominica: De continē-
tia: Sermo II

A dmonet nos lex diuina et exhortat
fratres charissimi: ut cōcupiscentiā
huius mundi deuitantes: continen-
tię salubri operam demus: ne nos illecebrę
voluptatū p̄uaria ducat desideria: et laqueo
mortis irretitos: in p̄cipitiū et uoraginē tra-
dat inferni. Loquit sapiētia homini et dicit:
Eccl. 18. Post cōcupiscentias tuas non eas: et a vo-
luntate tua auertere. Si p̄stes animę tuę
cōcupiscentiā eius: faciet te in gaudiū ini-
mici tuis. Amor enim istius mundi: parit
inimicitia dei. Unde scriptum est: Qui uult
amicus esse huius seculi: inimicus dei consti-
tuit. Hōc enim apostolus sciens iohannes:
1. Job. 2. psuadet nos et dicit: Nolite diligere mūdū:
neq; ea quę in mundo sunt. Si quis dilere-
rit mūdum: non est charitas patris in illo:
quia omne qd in mūdō est: cōcupiscentia car-
nis est: et cōcupiscentia oculorū: et superbia

spiritus. Hoc et coapostolus eius paulus rur-
sus monet et dicit: Qui emunt sic sint quasi
1. Cor. 7. non possidētes: et qui hoc mūdō utuntur qua-
si non utantur: p̄terit enim figura huius mundi.
Unde et ipse saluator in parabola sua osten-
dit: qd diuitię et voluptates seculi suffocant
Matt. 19. uerbu: ita ut nō referat fructū. Et alibi p̄ce-
pit dicens: Qui uult uenire post me: abne-
get seipsum: et tollat crucem suam et sequat
me. Et item: Qui non renunciauerit inquit
Luc. 14. omnib; quę possidet: non potest meus esse
discipulus. Hęc igitur considerātes fratres
charissimi: ppendite quātum necessaria vo-
bis sit cōtinentia: p quam christi discipula-
tui cōdigni: ad regnū potestis cum eo ueni-
re p̄petuum. Continentia dō et sobrietas nō
in sola integritate carnis consistit: sed etiam
in cultu et ornatu: uita pariter et moribus cō-
sistit. Debet enim unusquisq; continēs esse
ab omnib; illicitis. His autē quę licita sunt
debet euz modestia et sobrietate uti. Nō em̄
debet christianū seculi lucris inbiare: cui pro-
missum est regnū celeste: sed suo domino
p cōtinentiā condigne uiuere: ut possit cū
eo in p̄petuum gaudere. Castitatem debet
amare: et fornicationem fugere: Nō auaricię
studere: sed victu et uestitu cōtēntus esse: nō
superbire: neq; sperare in incerto diuitiarū:
sed humiliter sentire: et mūdi pompā cōtem-
nere. Nō debet esse uaniloquax et arrogā:
nō mendax neq; iniuriosus: neq; bilinguis:
non susurro neq; detractor: sed ueritatē de-
bet ex ore et corde p̄ferre. Linguā suā a mul-
tiloquio tēperare: quia scriptū est: In mul-
tiloquio non effugies peccatū. Oculos con-
tra uanitatē claudere: Audiri a scurrilitate
et falsitate: imo ab omni eloquio malo auer-
tere: Risū excelsū et excussū nō amare: Sut-
tur et nasum ad illecebrā dulciū ciborū et sua-
uium odorū nō libenter adhibere: sed ma-
gis bonum et suauem odorem uirtutū ape-
tere. Manū et pedes et omnia mēbra corpo-
ris sollicitē custodire: ne fiant arma iniqui-
tatis peccato: sed magis potētię arma deo
ad destruendū spiritalē inimicū. Cor quoq;
debet miles christi ante omia sollicitē custo-
dia fuare: ne forte illud iactātia extollat: ira
inflāmet: inuidia p̄foret: auaricia infestet: libi-
do exurat: tristitia grauet: torpor et ignauia
oneret: Et ne illud qd cūctis graui⁹ est: p no-
uitatū p̄sumptiōes hęcresis scindat. Qui enī

Ser. CC. XLIX. Dñica XXV. p' trinitatis: Ser. I.

cordis occulta per continentiam quieta ser-
uare intus contendit: vtiq; et membra cor-
poris facilius contra prauos actus foris cu-
stodit. Scriptum est enim: Omni custodia
serua cor tuum: quia ex ipso vita procedit.
Item alibi: Adors tecuz in introitu delecta-
tionis posita est. Et saluator in euangelio:
BONUS inquit homo de bono thesauro cor-
dis sui pferat bonum: et malus homo de ma-
lo thesauro cordis sui profert malū. Et itez:
De corde: ait: exeunt cogitationes malę: ho-
miciidia: adulteria: fornicationes. Cum ergo
fratres de cordis radice fructus siue boni si-
ue mali exeant: necesse est vt primum cor
mundemus: deinde carnem nostram per ie-
iunia et vigiliis et laborem vtilem castige-
mus: ne carnis libido mentē maculet. Diffi-
cile est enim vt in delitijs viuentes: mūdum
cor habeant. Inde dixit apostolus: Casti-
go corpus meū: et in seruitutem subijcio: ne
forte cum alijs p̄dicem: ipse reprobus effici-
ar. Et item: Qui autem christi sunt: ait: car-
nem suam crucifixerunt cum vitijs et concu-
piscencijs. Sobrie quipe et pie viuamus in
hoc seculo: expectantes beatam spem: et ad-
uentum glorię magni dei: et saluatoris nostri
iesu christi: qui dedit semetipsum pro nobis
vt nos redimeret ab omni iniquitate: et mū-
daret sibi populum acceptabilem: secretor-
um bonorū operum: vt cum venerit in ma-
iestate sua cum sanctorum angelorum mili-
bus: pro bonis laboribus et sancta cōuersa-
tione reddat nobis premia vitę eterne po-
tius q̄ pro desidia et voluptate p̄sentis vitę
cruciatum retribuatur sempiternum: quia ve-
raciter de eo scriptum est: qđ reddat singulis
fm opera: iesus videlicet ch̄ustus: qui cum
patre et sp̄sancto viuut et regnat deus: per
omnia secula seculorū: Amen.

Domínica vicesima quinta: De ca-
stitate et mūdicia: Sermo I

Loziosum et insignem inter ceteras
virtutes castitas et mundicia locum
tenet: fratres charissimi: quia ipsa
sola est que mūdās mentes hominū p̄stat
videre deum. Unde ipsa veritas ait: Beati
mūdo corde: quoniam ipsi deum videbunt.
Ac si e contrario diceret: Illi dō miserī sunt
quorum corda sunt carnali concupiscencia

polluta: quia eternas merguntur in penas.
Castitas enim angelica est vita: castitas cū
humilitate spiritus sancti mereditur habitati-
onem: quam expellit imundicia libidinum:
dicente scriptura: Corpus peccatis subditū
spiritus sanctus effugiet. Membra nostra de-
bent deo esse dicata: non fornicationi. Op-
ponat homo desiderio carnis sue eternorū
flamas tormentorū. Assuescat iuuenis ca-
stitem: vt sit dignus sapiētia dei. Ubi im-
mūdicia est corporis: ibi habitatio diaboli:
ci spiritus: qui maxime gaudet in iniquita-
tione carnis nostre. Omnes immūdicię deo
displicent: et maxime que non sunt natura-
les. Admonet itaq; nos scriptura sancta di-
cens: Post concupiscencias tuas non eas: et
a voluntate tua auertere. Si p̄stas animę
tuę concupiscencias eius: faciet te in gaudium
inimicis tuis venire. Eiusmodi quoq; salo-
mon sapientissimus proferebat sententias
de cauenda immūdicia dicens: Fauus distil-
lans labia meretricis: et nitidius oleo gut-
tur eius: nouissima autez illius amara qua-
si absinthium: et acuta quas gladii biceps.
Pedes eius descendunt ad mortem: et ad
inferos gressus illius penetrāt: Per semitā
vitę non ambulant: vagi sunt gressus illi et
inuestigabiles. Hunc ergo fili audi me: et ne
recedas a verbis oris mei. Longe fac ab ea
viam tuam: et ne appropinques foribus do-
mus eius. Hoc siquidem non solum de me-
tricum immūdicia dixit: sed etiam de omni
carnis concupiscencia: que sollicitat animā
suam consentire suis desiderijs. Sed ratio
mentis prohibere debet impetus carnis: et
refrenare voluptates eius iniquas. Item il-
le qui supra prohibet cohabitationem sem-
inarum: iuuenibus dicit: Nūquid absconde-
re potest homo ignem in sinu suo: vt vesti-
menta illius non ardeant: aut ambulare su-
per pūnas: et non comburent plantę eius?
Sic qui ingreditur ad mulierē proximi sui: nō
erit mūdus cū tetigerit eā. Similiter et beat-
us ap̄stolus admonet nos: Bonū est inq̄rens muli-
erē nōn tangere: quasi statim in tactu piculū
esset. Pulchra est enim casta iuuenum pud-
icitia et deo amabilis: et ad omne bonū vti-
lis. Qui filios habet spirituales vel carna-
les: nutriat illos in castitate deo: non in for-
nicatione diabolo. Quid prodest homini si-
lium habere: nutrire: amare: si eternis eum

Prover. 4.

Matt. 12.

Matt. 15.

1. Cor. 9.

Gal. 5.

Tit. 2.

Matt. 16.

Ro. 2.

Sermo

CLIX.

B

Matt. 5.

Sap. 1.

B

Eccl. 18.

Prover. 5.

L

Prover. 6.

1. Cor. 7.

Sancti Augustini de tempore

nutriat tormentis: Qui in castitate viuunt: angelicam habent in terris conuersionem. Castitas hominē celo coniungit: angelis facit ciuem. Qui mulierem habet legitimam: legitime utatur ea temporibus oportunitis: ut scdm apostolū possit vacare orationi: et benedictionē mereatur filiorum a deo accipere. Nemo dicat a fornicatione se custodire nō posse. Fidelis enim est deus: dicit apostolus: qui non pmittit non temptari supra id quod portare possumus: sed faciet cum temptatione puentum. Talis vniciusq; homini temptatio datur: siue in carnis desiderio: siue in ambitione seculi: vel etiā in quacunq; temptationis molestia: qualem aut cum laude vincere: aut cum opprobrio succumbere poterit. Omnibus enim castitas p necessaria est: sed maxime ministris christi altaris: quorum vita aliorum debet esse eruditio: et assidua salutis p̄dicatio. Tales enī decet dominum habere ministros: qui nulla contagione carnis corrumpant: sed potius continentia castitatis splendeant: et totis honestis fulgeant in populo exemplis: qui bus dominus per legislatorem dicit: Sancti estote: quia et ego sanctus sum dominus deus vester. Deus enim lux est: et tenebrę in eo nō sūt vlq; nec aliqua feditas ei sociari potest. Et ideo fratres charissimi: siue viri: siue femine: siue clerici: siue laici: fm apostoli admo-
1. Cor. 7. nitionem: mundenus nos ab omni inquisitionem in timore dei. Studeamus: ut ei qui ad eternam suam gloriam nos vocauit placeamus: quatenus cum eo feliciter in eternum regnare possimus: prestante domino nostro iesu christo: qui cum patre et spiritu sancto viuūt et regnat.

Sermo in eadem dominica: De incauta familiaritate extranearū mulieris: CC. L. Sermo II

Anemo dicat fratres charissimi q̄ temporibus nostris martyrum certamina esse non possint. Habet enim et pax nra martyres suos. Max sicut frequēter suggestimus iracundiā mitigare: libidinē fugere: iusticiam custodire: auariciam contemneri: supbiam humiliare: pars magna martyrij est. Non incōgrue dictum est fratres cha-

rrissimi: Auariciam cōtemnere: iracundiā mitigare: libidinē fugere. Contemnenda est enim auaricia: quę nobis ideo iniqua lucra procurat ut suos faciat nos. Nostri enī essemus si illa nra nō esset. Contemnēda est in quā auaricia: quę velut ignis: quantomagis acceperit: tanto amplius querit. Iracundia vō mitiganda est: quę prius nocituris impedit q̄ nocendis. Quā autem libidinē fugiendam esse suggerimus: apostolus paulus euidenter ostendit: qui cum omnib; vitijs p̄dicauerit resistendum: dum contra libidinē loqueret: non dixit: Resistite: sed fugite fornicationē: Ac sic contra reliqua vitia deo auxiliante debemus in p̄senti resistere: libidinē vō fugiendo superare. Sic et alibi in scripturis diuinis legimus: Noli inquit in faciem virginis intendere: ne te scandalizet vultus eius. Et beatus ioseph ut impudicam dominā posset euadere: pallium quo apprehensus fuerat reliquit et fugit. Ergo contra libidinis impetum apprehende fugam si vis obtinere victoriam. Hec tibi verendum sit fugere si castitatis palmam desideras obtinere. Unde fratres charissimi ab omnibus christianis: p̄cipue tamen clericis siue monachis indigna et inhonesta familiaritas fugienda est: quia sine vlla dubitatione qui familiaritatem non vult vitare suspectat: cito dilabit in ruinam. Sed forte negligens quisq; et minus de anime suę salute sollicitus: respondet et dicit: Ecce ego et familiaritatem habeo mulierū extranearum: et tamē castitatis ornamenta custodio. Infelix est et nimis periculosa ista p̄sumptio. Multi enim dum se putabant vincere victi sunt. Sed dicit aliquis: Inter mulieres extraneas habitans continentiam teneo: et volo habere quō vnica. Quid est dicere: Volo habere quō vnica: nisi viuere desidero in ruina? Sed ego inquit libidinis impetū tanq̄ aduersariū meū volo captiuū iugiter retinere. Tūc ne contra te incipiat ipsa captiuitas p̄ualere: et vbi te putabas obtinere triumphū: inde eternū incurras opprobriū. Inter oīa christianorū certamina sola duriora sunt p̄lia castitatis: vbi quotidiana est pugna et rara victoria. Grauem castitas sortita ē inimicū: q̄ quotidie vincit et timec. Et ideo sicut iam dictum est: nemo se falsa securitate decipiat: nemo de suis vitijs periculose p̄sumat: sed audiat aposto-

Ser. CC. L. Dñica XXV. p^o Trinitatis: Ser. II.

1. Cor. 6. lū dicentē: Fugite fornicationē. David enī
E ille sanctissim^o in mille passibus mulierē nu-
1. Regl. 11. datam vidit et statim homicidiū fecit et adul-
teriū. Et aliqui in aliena domo cum extraneis
mulieribus putant se castitatis obtinere triumphū:
ignozantes dupliciter se apud deum reos existere:
dum et scipos in periculum mittunt: et alijs exemplū
puerse familiaritatis ostendūt. Quāticūq; em̄ illo-
rum stulticiam imitantes p̄ inhoneſtā familiaritatē
castitatis ornamēta pdiderint: illo-
rum animę ab illis in die iudicij requirent: qui eis
exemplū pditionis ostendūt. Et ideo fr̄es charissimi
mi contra mortifera blandimenta: et contra adiutores
diaboli q̄ familiaritatē suspectas habere nec metuūt
nec erubescūt: ne nos exemplo suo decipiant
dei adiutorij imploremus iugiter: vt nos d̄ laqueo
venantiū liberare dignet: sciētes q̄ i malis omib^o q̄
supra dixim^o christianis q̄ridiana martyria deesse
nō possūt. Si em̄ castitas et x̄itas et iusticia
christ^o est: sic et ille qui eis insidiat p̄secutor
est: et ille qui et i alijs defendere et in se custo-
dire voluerit: martyr erit. Et ideo q̄ hec tota
animi virtute et ipse diligit et vt alijs diligat:
et verbis simul et exemplis ostendit: et vbi-
cūq; veritas v̄l iusticia siue castitas laborat:
quārum p̄ualet se etiā vltro iugiter et fm̄ q̄
vires habuerit defendere cōtendit: non vnā
sed plures coronas deo remunerāte p̄cipiet.
Et vt hec obtinere euz dei adiutorio mereamur:
non solū ab extranearū mulierū familiaritate:
sed etiā ancillarū nostrarū v̄l quarūcūq;
vicinarū aut filie aut alijne aut ancille
vnusquisq; familiaritatē vel secretā collocationē
vitare cōtendat: quia quāto earū vicinior
cōditio: tanto facilius ruina est. De familiaritate
em̄ talis salomon nos admonet dicēs: Nūquid
alligabit q̄s ignē in sinu suo et vestimēta eius
non ardebūt? Aut ambulabit q̄s sup̄ p̄unas et
nō cōburent plāte ei^o? Et illud: Preciū
meretricis vix dimidiū panis: mulier autez
p̄ciosam viri animā capit. Et quanta iniquitas
et q̄ lugenda pueritas: ita vt animā quam
christus sanguine suo redemit: luxuriosus
quisq; p̄pter vnus momenti delectationem
libidinis diabolo vendat. Clere enim n̄m̄
plangenda: et miseranda cōditio est: vbi cito
p̄terit qd̄ delectat et per diabolū in cruce
manet sine fine qd̄ cruciat. Sub momento
em̄ libidinis impetus transit et opprobrium
infelicis animę

pmanet. Sed dicit aliq;: Homo iuuenis sū: et
facio qd̄ me delectat: et postea penitentiam
ago. Hoc est dicere: percutio me gladio
crueli: et postea ad medicum vado: et nescit
q̄ vnus horū in puncto vulnus accipit: et vix
longo tempore ad sanitatem pristinam re-
uocatur. Qui enim adulterans: dicit se post
ea penitentiā acturum: quare non timet ne
eum subitum piculum supueniens rapiat: et
pereat illi delectatio: et succedat illi damna-
tio? Et de infelici libidine vnde supra dixi-
mus credendum est illud qd̄ p̄pheta dixit:
Quomodo contractus est malleus vniuersę
terre? Quis autem post aduentū domini p̄
innumerabilia monasteria: et per clericos vel
laicos castitatem seruantes quasi cōfractus
esse malleus videat ille: adhuc tamē qd̄ pe-
ius est multo plures sunt: q̄ ab ipso malleo
confringunt: q̄ illi q̄ de ruina vel collisione
ipsi^o liberant. Unde iterum atq; iterum ro-
go: vt diligentius consideremus: et quātum
possumus timeamus qd̄ domin^o in euange-
lio dicit: Qui viderit mulierē ad cōcupiscen-
dum eaz: iam mechatus est eā in corde suo.
Pro qua re sicut iam dictum est: non solum
ab extraneis mulieribus sed etiā ab ancillis
p̄p̄ijs refrenāda est et secreta familiaritas et
oculorū incauta fragilitas: Ne impleat i no-
bis illud qd̄ p̄pha terribilit̄ clamat: Intra-
uit mors p̄ fenestras vestras. Per q̄s em̄ fe-
nestras mors ad animas n̄ras ingredit: nisi
p̄ visum oculorū: et auditū aurium? Si p̄ lin-
guā aut amico tuo aut seruo tuo iusseris vt
ad te meretrix adducat: p̄ os tuuz ad animā
tuā gladius eterne mortis ingredit. Si enī
consiliuz malum libenter audieris: si detra-
hentem vel aliquid luxuriose loquētem: aut
etiam cantica turpia p̄ferentem nō respicis:
per cordis fenestram mors intravit in ani-
mā tuā. Et quia dominus dixit: Qui viderit
mulierem ad concupiscendā eam: iam me-
chatus est eam in corde suo: intelligit: q̄ vo-
luntas perfecta faciendū reputabit pro ope-
re facti: Ac sic dū aliquis libidinoso animo
cōsiderat: per fenestram corporis in secretū
cordis venenum mortis instillat. Talis em̄
cogitatio etiā si aliquo impedita casu nō
impleat voluntatē suam: nihilominus acti-
onis crimine condemnat a domino: Ac sic
illa casta est cum qua libidinis malum vo-
luit exercere: et ille tam adulter tenetur in
corde. Et ideo audiamus prophetā dicentē:

Diere. 50.

Matth. 5.

Diere. 9.

ouer. 6.

Abi. 5.

3

3

Ser. CC. LI. Dñica XXVI. si occurrat: Ser. I.

Prover. 4. Omni custodia cōserua cor tuum. Et illud:
Ps. 118. Auerte oculos meos ne videant vanitates.
Quomō enim si aliquis carbonēs ignis ap/
prehēdat: si eos cito picerit nihil nocebūt:
si dō diutius tenere voluerit: sine vulnere
eos iactare nō poterit: Ita et ille qui ad cōcu/
piscendū oculos defixerit: et libidinis malū i
corde suscipiēs moras in suis cogitatioibus
habere pmiserit: excutere eas a se sine anīme
occisione vel plaga non poterit. Et ideo cuz
Ps. 24. ppheta iugiter clamemus: Oculi mei semp
ad dominū: quoniam ipse euellet de laqueo
pedes meos etc.

Item in eadem dñica: de eo quod
scriptum est in euangelio s̄m Johā/
Joh. 6. nem: Cum subleuasset iesus oculos
etc. incipiens: Miracula q̄ fecit do/
minus etc. quę sumpta est de exposi/
tione doctoris Ibidem.

Dñica vicesimasexta si occurrat:
Ps. 45. de eo quod scriptū est: Tacate et vi/
dete qm̄ ego sum deus etc. Ser. I
CC. LI.

A Liendum est fratres charissimi: q̄
ideo a sanctis patribus nostris con/
stitutū est christianis et mandatū: vt
in solēnitatibus sanctorū et maxime in domi/
nicis diebus ocium haberent: et a terreno ne/
gocio vacarēt: vt paratiores et promptiores
essent ad diuinū cultū: cum nō haberent qd̄
eos inde retardaret incōmodū: reliquerētq̄
eo tempore terrenā sollicitudinē: quo facili⁹
possent dei intendere voluntatē. Inde ipse
Ps. 45. dominus p̄ ppheta dicit: Tacate et videte:
quoniam ego sum deus. At hi qui diuersis cu/
ris ac negocijs implicati: hanc sententiā dei
spernūt: et diuine cōtemplationi vacare no/
lunt: timeo q̄ in futuro iudicio illis ianuam
dñi pulsantib⁹ atq̄ ap̄iri poscētibus: domi/
Luc. 13. nus respondeat: Amen dico vobis: nescio
vos. Discedite a me omnes qui operamini
iniquitatē. Et qui modo deum querere ne/
gligunt: ab ipso tunc respuunt. Idcirco fra/
tres mei nō sit vobis molestū: in dominicis
diebus et in natalicis sanctorū diuino stude
B re cultui. Dominicū ergo diē apostoli et apo/
stolici viri ideo religiosa solennitate haben/
Matth. 28. dum sanxerunt: quia in eodem redemptor
noster a mortuis resurrexit. Quisq̄ ideo do/
minicus appellatur: vt in eo a terrenis operi-

bus vel mundi illecebris abstinentes: tm̄ di/
uinis cultib⁹ seruamus: dantes scilicet diei
huic honorem et reuerentiam: propter spem
resurrectionis nostrę: quā habemus in illa.
Nam sicut ipse dominus iesus christus et sal/
uator resurrexit a mortuis: ita et nos resurre/
cturos in nouissimo die speramus. Apparet
autem hunc etiā in scripturis sanctis so/
lennem. Ipse enim est prim⁹ dies seculi: In
ipso formata sunt elementa mundi: in ipso
creati sunt angeli: in ipso quoq̄ a mortuis
resurrexit christus: in ipso de celis spūsan/
ctus sup̄ apostolos descendit: manna in eo
dem i heremo primū de celo datum est. His
enim speciebus ac talibus indicijs: domini/
ca dies extat insignis: Ac iō sancti doctores
ecclesię decreuerunt omnē gloriā iudaei sab/
batismi in illam trāsferre: vt qd̄ ipsi in figu/
ra: nos celebrarem⁹ i veritate: Quia tunc
erit requies nostravera: quando resurrectio
fuerit p̄petrata: et remuneratio in anima et
corpore simul p̄fecta. Obseruem⁹ ergo diē
dominicā fratres et sanctificem⁹ illam: sicut
antiquis p̄ceptum est de sabbato: dicentele/
gislatores: A vespere vsq̄ ad vesp̄eram cele/
brabit⁹ sabbat⁹ vestra. Videamus ne ocium
nostrū vanum sit: sed a vesp̄era diei sabbat/
ti vsq̄ in vesp̄eram diei dominici sequētra/
ti a rurali opere: et ab omni negotio: solo di/
uino cultui vacemus. Sic quoq̄ sanctifica/
mus rite sabbatū domini: dicente domino:
Omne opus nō facietis in eo. Veniat ergo
cuicunq̄ possibile sit ad vesp̄ertinā atq̄ no/
cturnam celebrationē: et oret ibi in conuentu
ecclesię p̄ peccatis suis deum. Qui dō hoc
non possit: saltem in domo sua oret: et nō ne/
gligat deo soluere votum: ac reddere pensū
seruitutis. In die dō nullus se a sacra missa/
rum celebratione separet: neq̄ ociosus quis
domi remaneat: ceteris ad ecclesiam p̄genti/
bus: neq̄ in venatione se occupet: et diabo/
lico mancipet officio: circūuagādo campos
et siluas: clamorem et cachinnū ore exaltans:
non gemitū nec orationis verba ex intimo
pectore ad deum p̄ferens. Adhuc quoq̄ qd̄
detestabilius est ad ecclesiā aliqui veniētes
non intrant: non insistunt p̄cibus: nō expe/
ctant cum silentio sanctā missarum celebra/
tionem: sed quando lectiones diuine intus
legunt: tunc ipsi foris aut causas dicere: aut
diuersis student calumnijs impugnare: aut
videlicet in alca vel in iocis inutilibus inu-

Ser. CC. LII. In Anniversario dedicatiois tēpli: Ser. I.

dare. Aliquotiens enim qđ peius est aliqui nimia iracundia succendunt: et amarissime rixant: ita vt armis se vel fustibus alterutrū impetant: et sepe homicidiū ppetrent: et hoc ab illis maxime fit: qui pleni inuidia et odio: diabolo ductore in cōuentū ecclesie p̄gunt: non vt semetipsos adiuuent: sed vt alios ledant. Tales etiā si homicidio ibi pereunt: aut subita morte rapiunt: quo alias: nisi cuz ipso cuius secuti sunt vestigia vadūt in eterna tormenta? Nolite hęc facere fratres mei: nolite vosmetipsos decipere: nolite in conuentu vestro locuz dare diabolo: sed magis vosmetipsos p̄parate hospitiuz christo. Nō ergo foris fabulis: sed int̄ psalmodie et orationibus studere. Nolite inuicem in ecclesia verbosari: sed quieti estote. Sunt enim plurimi: et p̄cipue plerq̄ mulieres: que ita in ecclesia garrunt: ita verbosant: vt lectiones diuinas nec ipse audiant: nec alios audire pmittant. Nūquid talis conuentus: cum tali ordine in domo dei debet fieri: aut taliter decet in conspectu dei et sanctorum angelorum eius assistere? Adhuc quoq̄ quod valde dolendum est conqueri vobiscum volo: quia sunt aliqui: et maxime potentes istius mundi: cum veniunt ad ecclesiam: non sunt deuoti ad laudes dei celebrandas: sed cogūt p̄byterum vt abbreviet missam: et ad eorum libitum canter: nec ei licet morem ecclesiasticum sequi propter illorum gulam et auariciā: quatenus vnus punctus diei ad dei officiu: et reliquum diurnum spacium cum nocte simul ad eorum depute voluptates. Nolite fratres mei dilectissimi hęc facere: nolite hęc facientibus consentire: quia non solum qui hęc faciunt: sed etiam qui consentiūt facientibus pereunt. Ante omnia ergo causas in festiuitatibus nolite dicere neq̄ audire: sed alio tempore et cum iusticia: nec munera accipiendo subuertatis iusta iudicia: quia finis domini sententiā: quocūq̄ iudicio iudicaueritis: iudicabit de vobis. Nullus se vestri inebriet: quia ebrius insano simillimus est. Nolite in hominibus bibendo nomina vestra delere de celo. Sunt quidem multi qđ peius est: qui non solum seipsos inebriant: sed etiam alios cogunt et adiurant: vt amplius q̄ expedit bibāt: et inde sepe inter eos nascunt iurgia et homicidia. Nūquid ppenditis fratres: cuius isti in hoc sequantur voluntatem? Ebriosi enim: ait apostolus: et homi-

cidę: regnum dei non possidebunt. Obsecro vos dilectissimi patres et matres: fratres et sorores: per nomē domini nostri iesu christi: et per regnum venturū eius ac iudiciū: vt subtrahatis vos ab omni homine ambulante inordinate: et digne ambuletis vocatione qua vocati estis: nec negligatis honorē vestrum: neq̄ parupēdati redemptionē que est in christo iesu. Filij dei nuncupati estis: quia verus filius dei vos liberauit. Studete bonis morib⁹ tanto parenti placere: quatenus vos non vt nequissimos seruos perpetuam tradat ad p̄nam: sed vt charissimos filios supernā ducat ad patriam: vt sitis coheredes filij eius iesu christi: cū quo viuūt et regnat deus in vnitāte spūs sancti: p̄ omnia seculi seculorū: Amen.

In Anniversario dedicatiois ecclesie vel altaris: Sermo I CC. LII.

Notiēscūq̄ fratres charissimi altaris vel templi festiuitatē colimus: si fideliter ac diligenter attendimus: et sancte ac iuste viuim⁹: quicquid in templis manufactis agitur: totum in nobis spiritali edificatiōe complet. Non em̄ menti⁹ est ille qui dixit: Templū em̄ dei sanctū est qđ estis vos. Et iterū: Hęcatis quis corpora vestra templū sunt spūs sancti qui in vobis est: Et ideo fratres charissimi: quia nullis p̄cedentibus meritis: per gratiā dei meruimus fieri templū dei: quātuz possumus cum ipsius adiutorio laboremus: ne dominus noster in templo suo: hoc est in nobis spūs inueniat qđ oculos suę maiestatis offendat: sed habitaculum cordis nostri euacuet vitijs et virtutibus repleatur: claudat diabolo: et aperiatur christo: et ita laboremus vt nobis bonorum operum clauibus ianuam regni celestis aperire possimus. Sicut enim malis operibus quasi quibusdam seris ac vectibus vitę nobis ianua clauditur: ita absq̄ dubio bonis operibus aperitur. Et ideo fratres charissimi vnusquisq̄ consideret conscientiā suam: et quando se aliquo crimine vulneratuz esse cognouerit: prius orationibus: ieiunijs vel elemosynis studeat mūdare cōscientiā suā: et sic eucharistiam p̄sumat accipere. Si enim agnoscens reatum suum ipse se a diuino altari subtraxerit cito ad indulgentiaz diuinę misericordię pueniet: Quia sicut qđ se exaltat

Cor. 5. 1. Cor. 6. Luc. 14. et. 18.

Sancti Augustini de tempore

humiliabit: ita e contrario: qui se humiliat exaltabit. Qui enim sicut dixi: agnoscens reatum suum ipse se humiliter ab altari ecclesie per emendationem vite remouere voluerit: ab eterno illo et celesti conuiuio excommunicari penitus non timebit. Rogo vos fratres diligenter attendite: si ad mensam cuiuscumque potentis hominis nemo presumit cum vestibus conspissis et inquinatis accedere: quomodo magis a conuiuio eterni regis: id est ab altari domini debet se vnusquisque inuidie vel odij veneno percussus: iracundie furore repletus cum reuerentia et humilitate subtrahere? propter illud quod scriptum est: Uade prius reconciliare fratri tuo et tunc veniens offeres munus tuum. Et iterum: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Sic enim habet textus euangelice lectionis quod quidam fecerit nuptias filio suo: et intrauerit ut videret simul recubentes: et videns ibi hominem non habentem vestem nuptialem: dixit ad eum: Amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem? Et illo obmutescente: dixit ministris: Ligate illis manus et pedes et projicite eum in tenebras exteriores: ibi erit fletus et stridor dentium. Ecce qualem sententiam merebit audire qui ad conuiuium nuptiale: id est ad altare domini: aut ebriosus: aut adulter: aut odium in corde retinens: presumit accedere? Auertat hoc deus a nobis fratres charissimi: et concedat ut mala ista aut nunquam velimus admittere: aut si admissa fuerint sine ulla mora penitentia vel pace studeamus sanare et largioribus elemosynis festinemus abluere: ne forte si cum peccatorum vulneribus ante tribunal eterni iudicis venerimus: ab illa eterna ecclesia: et ab illa celesti hierusalem perpetua excommunicatione separemur. Considerate fratres: rogo vos si hodie aliquis a conuiuio ecclesie huius pro aliquo crimine projiciatur foras: in quanto dolore vel tribulatione erit anima sua? Et si intolerabilis dolor est de illa ecclesia foras projici: vbi ille qui projicitur et manducare et bibere et cum hominibus loqui potest: et habet spem ut iterum mereatur ad ecclesiam reuocari: quantum putatis dolor ille erit si aliquis pro criminibus suis ab illa ecclesia que in celis est a conuiuio angelorum vel sanctorum omnium congregatione fuerit separatus: cui nec hoc solum sufficit ad penam quod foras projicitur: sed insuper in tenebras exteriores eterno incendio concreman-

das excludit? Qui enim in illa celesti hierusalem excommunicari meruerit: non solum hoc penam habebit quod nec manducare vel bibere poterit: sed etiam flammam infernales sustinebit: vbi est fletus et stridor dentium: vbi vultus: lamentatio et penitentia sine ulla remedio: vbi est vermis ille qui non moritur: et ignis qui nunquam extinguitur: vbi mors queritur: et non inuenitur. Quare in inferno mors queritur: et non inuenitur? Quia quibus in hoc seculo vita offertur et nolunt accipere: in inferno querunt mortem et non poterunt inuenire. Ubi erit nox sine die: amaritudo sine dulcedine: obscuritas sine lumine: vbi nec diuitie: nec parentes: nec coniuges: nec filii: nec vicini poterunt subuenire: vbi nihil peccator inueniet: nisi quod de hoc seculo caste et iuste viuendo per elemosynarum largitatem transmissum erit. Hec ergo cogitantes fratres charissimi: tam casti: et tam sobrii: et tam pacifici ad istud altare deo auxiliante studeamus accedere: ut ab illo eterno altari non mereamur excludi. Qui enim ad istud altare casto corpore et mundo corde cum munda et secura conscientia venit: ad illud altare quod in celis est felici transmigratione perueniet. Ad extremum fratres charissimi non est graue nec laboriosum quod suggero: hoc dico quod vos frequenter facere aspicio. Omnes viri quando communicare desiderant: lauant manus suas: et omnes mulieres nitida exhibent lintheamina vbi corpus christi accipiant. Non est graue quod dico fratres: quomodo viri lauant aqua manus suas: sic elemosynis lauant conscientias suas. Similiter et mulieres quomodo nitidum exhibent lintheolum vbi corpus christi accipiant: sic corpus castum et cor mundum exhibeant ut cum bona conscientia christi sacramenta suscipiant. Rogo vos fratres: nunquid est aliquis qui in arca sordibus plena velit mittere vestem suam? Et si in arca sordibus plena vestis non mittitur preciosa: qua fronte in anima que peccatorum sordibus inquinata christi eucharistia suscipitur? Et quia istis verissimis exemplis loqui cepimus: etiam et hoc quod non nostis insinuo. Non puto esse aliquem hominem qui in arca sua vbi preciosas vestes habet repositas acqlescat aut carbonem vitium aut qualemcumque scintillam includere. Quare hoc fratres? Quia timet ne comburant vestimenta quibus in festiuitate induit. Rogo vos fratres: qui in arca sua non vult scin-

Matth. 5.

Matth. 22.

Etia. 66.

Et

Et

Ser. CC. LIII. In Anniversario dedicatiōis tēpli: Ser. II.

tillā ignis includere: q̄re in anima sua flam-
mā iracūdię non timer accendere? Sed qua-
re hoc fiat: manifeste ⁊ euidenter cognosci-
mus. Ideo enim in arcā ignem nō mittim⁹:
quia diligimus vestem nostrā: Flammā nō
iracūdię ideo non extinguimus: quia non
solū nō diligimus: sed etiaꝫ odio habemus
animā nostram: scōm id quod scriptum est:
Qui diligit iniquitatem odit animā suam.
Et ideo fratres charissimi exempla ista attē-
tius cogitantes: arcellas interiores: id est cō-
scientias nostras quātum possumus cū dei
adiutorio custodire diligentius studeamus:
vt cum dies iudicij aduenerit: in illa ęterna
⁊ beata ecclesia: vbi nunq̄ habitare poterit
malus: vnde nunq̄ exiturus est bonus: non
cum pannis veteribus foras in tenebras ex-
teriores exclusi appareamus: sed stola imor-
talitatis induti: castitati ⁊ iusticię gemmis
ornati: elemosynarū luce vestiti audire mere-
mur: Venite benedicti patris mei percipite
regnum. Et illud: Serue bone et fidelis in-
tra in gaudiū domini tui. Ad quod gaudiū
nos dominus sua p̄tectione perducatur: Qui
viuit ⁊ regnat in sęcula sęculorū: Amē.

ps. 10.
Matt. 25.
Sermo
CC. LIII
A
sc. 2.
sc. 7.
sc. 21.
sc. 44.
sc. 10.
sc. 12.

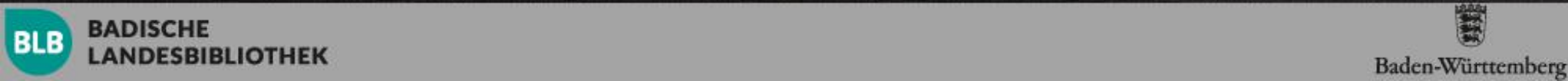
dire sapientiā salomonis. Venit ecclesia ad
redemptorem ⁊ eruditorem suum: vt de stul-
ticiā erroris doctrinam perciperet veritatis.
De qua plenius sicut audiimus regnorū
scribit historia ita dicens: Et ingressa regina
hierusalē cum multo comitatu ⁊ diuitijs cū
camelis portantibus aromata et aurum in-
finitum nimis ⁊ gemmas p̄ciosas: venit ad
salomonem: ⁊ locuta est ei vniuersa quę ha-
bebat in corde suo. Ergo in figura reginę hu-
ius ecclesia venit ex gentibus: ⁊ a sinib⁹ ter-
re: imponens finem cupiditatibus vitijsq̄
terrenis: vt audiret sapientiā salomonis: id
est veri pacifici domini nostri iesu christi: qui
fecit vtraq̄ vnum: soluens inimicitias inter
deum ⁊ hominē in carne sua. Venit post ve-
teres ⁊ p̄phanas superstitiones audire ⁊ disce-
re de fidei illuminatione ⁊ iudicio futuro: de
anime immortalitate: de spe resurrectionis
⁊ glorię. Venit ergo in hierusalē cum multo
comitatu: id est non iam cum vna tantū gen-
te iudeorū: sicut prius synagoga solos ha-
buit hebreos: sed totius mundi gentibus
diuersisq̄ nationibus. Venit ergo exhibens
munera digna christo: aurum et gemmas p̄-
ciosas: et hoc camelis portantibus: id est ex
gentili populo venientibus qui prius fue-
rant vitiorū seditate distorti: et malorum
onere curui: ac peccatorum prauitate defor-
mes. Cum his tanq̄ muneribus regina hęc
ingredit̄ ad pacificū regem christū exhibens
fidei aurum: puritatis incensa p̄ciosa: splen-
doreq̄ gemmarū: morum scilicet insignia
⁊ ornamenta virtutū: ⁊ locuta est ei vniuer-
sa quę habebat in corde suo: id est aperuit ei
cor suum: manifestauit ei occulta conscientię
sue in cōfessione ⁊ p̄nitentię p̄cedentiū
delictorum. Videamus quid agat hęc regi-
na. Videns inquā regina saba omnē sapi-
entiam salomonis: ⁊ domū quam edificauit
rat: ⁊ cibos mensę eius: ⁊ holocausta quę of-
ferebat in domo domini: nō habebat vltra
spiritum. Quid erat rationis: vt p̄potens
regina: domus expensas: ⁊ cibos regios tā-
topere miraret? Ergo hoc loco aliqua maio-
ra nos oportet iquirere. Vidit ergo ecclesia
ex gentibus congregata sapientiam christi:
id est post carnalia instituta gentilium: post
humanā ⁊ animalē doctrinam philosopho-
rum: accepit intellectū salutis: et vitę inspe-
xit spiritualium mēbra bonorū: agnouit verū
fabricatorem celi ⁊ terre: ⁊ potentissimū hu-
māno

3. Reg. 10.
L.
Ep. 2.
3. Reg. 10.
D
E
Abi. 5.

Eodem die: Sermo II

Ectē festa ecclesię colunt: qui se eccle-
się filios esse recognoscūt. Hęc enim
omnium credentium mater est: quę
natos a morte regenerat ad salutem. Hęc est
post synagogam quideꝫ vocata: sed ante sy-
nagogam p̄missa. Hęc enim iam in primo
homine p̄figurata est. Nam sicut ex adē late-
re fabricata est eua: ita ex christi corpe et vul-
nere redempta creuit ecclesia. Hęc intra arcā
diluuii exundante seruata: crucis beneficiū
et baptismatis mysterium p̄signauit. Hanc
sara sterilis et desperata in senectute vnico
pignore secundata p̄cinit: q̄b ecclesia vni-
cum: id est dilectissimū deo populum sęculo
iam senescente p̄genuit. Hęc est regina illa:
de qua ad dominū dicitur: Astitit regina a
dextris tuis in vestitu deaurato circūamicta
varietate: id est diuersarū circūdata p̄cioso
decore virtutū. Hęc ē illa regina: quę venit a
partibus ęthiopię audire sapientiā salomo-
nis. Sed hęc non tam ex vna regione q̄ ex
vniuersis mundi partibus reges paritura
conuenit: sicut etiam euangelista cōmemo-
rat: Regina austri venit a sinibus terre au-

Sermo
CC. LIII
A
sc. 2.
sc. 7.
sc. 21.
sc. 44.
sc. 10.
sc. 12.

Sancti Augustini de tempore

mani generis conditorem: de cuius sapien-
tia dicit: Omnia in mensura et pondere et nu-
mero constituisti. Vidit et domum quam edi-
ficauerat: id est incarnationem hominis assum-
pti: in quo habitat omnis plenitudo diuini-
tatis corporaliter. Vidit et cibos mensae salo-
monis: id est illos de quibus dominus dice-
bat: Adhuc cibus est: ut faciam voluntatem
eius qui me misit patris. Libus enim christi
est salus nostra: reficit celestibus epulis: pro-
fectibus nostris. Libus eius sumus: dum ac-
quisti ecclesiae in membra eius corpusque transi-
mus. Vel cibus eius altaris sacramenta ce-
lestia sunt: de quibus dicit: Panem caeli dedit
eis: panem angelorum manducauit homo.
Vidit et holocausta eius: orationum sine du-
bio supplicationumque mysteria: et obstupuit
ubi vidit inestimabiles diuitias domini sui
dixitque ad regem: Uerus sermo est quem au-
dieram in terra mea super sermonibus tuis
et super sapientia tua: et non credebam nar-
rantibus donec ipsa ueni et uidi oculis meis:
et probaui quod media pars nuntiata mihi non
fuisset. Maiora sunt sapientia et opera tua:
quam rumor quem audiui. Cum ergo uenerit
regina haec siue ecclesia siue quaecumque anima
sancta in eternam hierusalem: id est uisionem
pacis: et ingressa fuerit beatam requiem et glo-
riam celestium promissionum: multo plura et
magnificentiora prospiciet quam ei sunt in hac ter-
ra per sacra eloquia: per prophetas atque apo-
stolos nuntiata. Hunc enim tanquam in specu-
lo et in enigmate: tunc autem oculis suis uide-
bit: id est facie ad faciem. Tunc beata et illu-
stris anima inter stupendas remuneratoris
sui constituta diuitias: ineffabilibus reginae
huius uerbis uti ad deum poterit dicere:
Uerus est sermo quem audiui in terra mea
super sermonibus tuis: maiora sunt opera
tua quam rumor quem audiui. Et reuera id quod
parat deus diligentibus se: fide non compre-
hendit: spe non tangitur: charitate non ca-
pitur: desideria et uota transgreditur. Acquiri
potest: estimari non potest. habet de perce-
ptione fructum: non habet de facietate fasti-
dium: Ad quem uos bona perducatur: qui uiuit et
regnat in secula seculorum: Amen.

Eodem die: Sermo habitus in
regioe tertia: In basilica sancti Pe-
tri Lathagii. III

Ecozem domus dei: et locum taber-
naculi claritatis eius diligimus: si et ps. 25.
nos ipsi sumus. Quis ergo decor est
domus dei et locus tabernaculi claritatis eius:
nisi templum eius: de quo apostolus dicit:
Templum enim dei sanctum est: quod estis uos: 1. Cor. 3.
Sicut ergo in fabricis manufactis cum ele-
ganter et magnifice construunt: corporalis
noster mulceat aspectus: ita cum lapides ui-
ui: id est corda fidelium charitatis vinculo
continentur: decor est domus dei: et locus ta-
bernaculi claritatis eius. Discite ergo quod
amare debetis: ut amare possitis. Qui enim
diligit decorem domus dei: non est dubium
quia ecclesiam diligit. Non in fabricatis pa-
rietibus et tectis: non in nitore marmorum et
laquearibus aureis: sed in hominibus fide-
libus: sanctis: deum diligentibus ex toto cor-
de suo: et ex tota anima sua: et ex tota mente
sua: et proximum suum tanquam seipsum. Sed in
congregatione christiana quantum pertinet
ad participationem et communionem sacramen-
torum: multiplicati sunt super numerum. Alius
est ergo numerus: alij super numerum. Nume-
rus est: de quibus dicit apostolus: Nouit do-
minus qui sunt eius. Super numerum autem:
Quonia in magna domo non solum uasa
sunt aurea et argentea: sed et lignea et fictilia:
alia quidem in honorem: alia in contume-
liam. Numerus ergo uasorum in honorem:
Super numerum autem uasa in contumeliam.
Cum ergo sint ista duo genera uasorum: num
quid dubitamus ubi sit decor domus dei?
Si ergo uis diligere: agis quod carasti: de-
corum domus dei: et locum tabernaculi clari-
tatis eius: Quere uasa in honorem: et no-
lo dicas: Quae uasa et non inueni. Ideo enim
quaesisti et non inuenisti: quia quod quaesisti
tu non fuisti. Similis simili coheret: dissi-
milis dissimiles refugit. Si fueris uas in co-
tumeliam: proculdubio uas in honorem gra-
ue tibi erit ad uidentium. Non audis quo-
modo quidam de quodam dicant: Grauis est
nobis etiam ad uidentium: Quod tibi graue
est ad uidentium: quando erit apertum ad inue-
niendum? Uasa enim ista interiorum hominum
sunt. Non utique cum uisus fuerit iustus: ita
agnoscit iustus. Eundem aspectum habet ius-
tus et iniustus. Uterque homo: sed non uterque
domus dei. Et si ambo christiani appellantur:
uterque uas: sed non uterque in honorem: sed
aliud in honorem: aliud in contumeliam. Haec dicitur

Ser. CC. LIII. In anniuersario dedicatiōis tēpli: Ser. III

quid propter mala vasa deserenda est do-
 mus magna? Nouit vti deus: id est dominus
 magnę domus et vasis in honorem et vasis
 in contumeliā. Sicuti est malorum male vti
 etiam bonis: sic econtra dei bene vti etiam
 malis. **Timoth. 4.** Quantis bonis vtuntur mali? Om-
 nis enim creatura dei bona est: Quomodo
 ea male vtuntur mali? Quomodo eos incre-
 pat scriptura dicens: Petitis et non accipi-
 tis: eo q̄ male petatis: vt in concupiscentiis
 vestris insumatis. Quod nomen accepe-
 runt isti male vtentes bonis dei? Sequi-
 tur et dicit: Adulteri. Unde adulteri? Re-
 scitis quia amicus huius mundi inimicus
 deo constituit? Adulteri inquit. Sunt ani-
 me adultere: sunt fornicarię. Discutiamus
 eas. Fornicarię anime sunt: multis dijs fal-
 sis quodāmodo prostitute. Adultere au-
 tem tanq̄ legitimo iam coniugio copulate:
 et ipsi legitimo coniugio non seruantes ani-
 me castitatem. Et hoc dicam expressius:
 pagani anima fornicaria est: christiani mali
 adultera. Pagani anima fornicaria: legiti-
 mū virum nō habet: sed p̄ diuersa demonia
 prostituta corrumpit. Christiani autē aliqua
 re adultera est: quia nec castitatem diligit:
 nec virum deserit. Non ergo dicas: Quare
 sunt isti in domo dei? Responde tibi: Ua-
 sa sunt in contumeliā. Nouit eis vti deus.
 Non errat qui creauit: quoniam qui potuit
 creare: nouit ordinare. Habent in domo ma-
 gna locum suum. Si autē queris a me: quo-
 modo eis bene vtatur deus? fateor dei cōs-
 liliū sicut homo explicare non possum. No-
 ui enim cuz paulo apostolo expauescere: qđ
 etiā ille cum consideraret et expauit: et expa-
 uescens exclamauit: **Ro. 11.** O altitudo diuitiarum
 sapientię et scientię dei: q̄ inscrutabilia sunt
 iudicia eius: et inuestigabiles vię eius. Quis
 enim cognouit sensum domini: aut quis cō-
 siliarius eius fuit: aut quis prior dedit illi et
 retribuet illi? Quoniam ex ipso et per ipsum
 et in ipso sunt omnia: Ipsi gloria in secula se-
 culorū. Nobis consideratio: admiratio: tre-
 mor: exclamatio: quia nlla penetratio. Ipsi
 autem quid? Gloria in secula seculorū. Siue
 de vasis in honorem: siue de vasis in contu-
 meliam: ipsi gloria in secula seculorū. Alios
 coronat: alios damnat: nusq̄ errat. Alios
 probat: de alijs pbat: omnes ordinat. Quid
 faciunt inquit in hoc mundo homines ma-

li? Responde mihi: in fornace aurificis palea
 quid facit? Puto non ibi esse sine causa pa-
 leam: vbi aurum purgatur. Videamus que
 ibi sint omnia. Fornax est: palea est: aurum
 est: ignis est: artifex est. Sed illa tria: aurū:
 palea: ignis in fornace: artifex ad fornacem.
 Attende etiam istum mundum. Abundus:
 fornax est. Palea: homines mali. Aurū: ho-
 mines boni. Ignis: tribulatio. Artifex: deus.
 Attende et vide: Aurum non purgat si pa-
 lea non vtatur. Vide aurum in hoc ipso psal-
 mo: vbi diligimus decorem domus dei: et lo-
 cum tabernaculi claritatis eius. Vide ibi au-
 rum: vide vocem auri. Purgari cupit: Pro-
 ba me domine et tempta me. Proba me in-
 quit dñe et tempta me: Et vide si non ignem
 querit. Proba me et tempta me: vte renes
 meos et cor meum. Non times ne in igne de-
 ficias? Non inquit. Quare? Quia misericor-
 dia tua ante oculos meos est. Ecce inquit
 quare securus dico: Proba me domine et tē-
 pra me: vte renes meos et cor meum: non
 quia idoneus sum viribus meis ignem susti-
 nere temptatiōis: sed quia misericordia tua
 ante oculos meos est. Qui mihi inquit do-
 nasti vt aurum probatū essem: in fornace pe-
 rire pmittis? Profsus mittis purgandum:
 eijs purgatur. Custodiat dominus introi-
 tum tuū et exitum tuū. Vide ipsum exitū: vi-
 de ingressum in fornace. Omne gaudiū exi-
 stimate fratres mei: cum in temptatiōes va-
 rias incideritis. Ecce audisti ingressuz: que-
 re exitum. Facile enim est intrare: exire ma-
 gnum est. Sed noli timere. Fidelis deus.
 Rempe quia ingressus fueras: de exitu cogi-
 tabas. Fidelis deus qui non vos permittit
 temptari supra id quod potestis: sed faciet
 cum temptatione etiam exitum. Quid est
 exitum? Ut possitis sustinere. Intraisti: inci-
 disti: sustinuisti: existi. Magna materies est
 purgationis honorū: abundantia malorū.
 Nam in multitudine maloruz quis pmixti
 lateant boni: nouit dominus qui sunt eius.
 Sub manu tanti artificis: auri mica in ma-
 gna palea perire non potest. Quanta ibi pa-
 lea q̄ modicū aurum. Sed noli timere: tan-
 tus est artifex vt purgare possit: pdere non
 possit. Vide aurum beatus apostolū in ista
 fornace mundi huius que ad modum pericu-
 lis probat: vt veniamus ad vasa in honora-
 ta que intus sunt: quibus nouit bene vti do-

Timoth. 4.
 Jacobi. 4.
 Abi. 5.
 Timoth. 2.
 etrac. 18.
 Ro. 11.

Ps. 25.
 Abi. 5.
 Ps. 25.
 Ps. 120.
 Jacobi. 1.
 1. Cor. 10.
 2. Timoth. 2.

Sancti Augustini de tempore

minus magne domus. Apostolus ergo cum
2. Cor. 11. periculis probaret: quid dicebat? Periculis
in mari: periculis in deserto: periculis ex ge-
nere: periculis ex gentibus. Ista omnia fo-
ris sunt. Intus attende: Periculis in falsis
D fratribus. Alloquor ego aurum dei: alloquor
vasa facta in honorem: alloquor grana in tri-
tura aree: inter paleam laborantia. Tibi di-
co quisquis audis: non me: sed per me: Esto
bonus: tolera malum. Nolo dicas quis est
bonus: immo hoc volo dicas: quonia quant-
umcumque fueris bonus: non eris sine ali-
Luc. 18. quo malo. Unde rectissime dicitur: Nemo
bonus: nisi solus deus. Sed bonus ille qui
facit bona: et solus ille bonus effector bo-
norum: quomodo est effector bonorum: si nul-
lus est hominum bonus? Secundum modulum
ergo proximum: est et homo bonus: Qui si non
Matth. 12. esset: deus ipse non diceret: homo bonus:
de bono thesauro cordis sui profert bona.
Esto ergo bonus: et tolera malum. Esto sim-
pliciter bonus: et dupliciter tolera malum.
Bonus: non nisi intus. Nam si non intus:
nisi bonus. Esto ergo bonus intus: ma-
lum tolera et foris et intus. Foris tolera here-
ticum: tolera paganum: tolera iudeum: tole-
Dicet. 7. ra et intus malum christianum: Quia inimici
hominis domestici eius. Patiens molestos
multos intus malos stomacharis: indigna-
ris: quasi iam venerit tempus ventilatio-
nis. In tritura positus es: in tritura es adhuc:
area tritura adhuc: adhuc grana et mani-
puli cum gentes credunt ad aream colligun-
tur. Putas esse te posse in area triticum so-
lum? Erras. Seme in area ut gaudeas in
horreo. Sicut multa mala a christianis ma-
lis. Illi qui foris sunt et nolunt esse christiani:
inveniunt occasiones ad excusationes. Horta-
tori suo ut credant: ista respondent: Vis me
esse quod est ille et ille? Et nominat illum et illum:
aliquando et verum dicit. Cum autem non
potest inueniri: quid magnum est calumniari?
Cum ille non trepidat calumniari: facit alium
quod non videt suspicari? Tu cum hominem
audieris ista dicentem: forte quia nosti fra-
tres tuos malos: dicis apud te ipsum: Verum
dicit: Periculis in falsis fratribus. Sed no-
li deficere: quod ille querit: tu esto. Esto bo-
nus christianus: ut convincas calumniosum
paganum. Sed ille calumnia: et de bonis

dicit falsa: plerumque illi creditur. Quid fa-
cit aurum? Undique palea est. Ignis sordes
punit: non fidem. Esto mundior ipsa exerci-
tatione: esto mundior: valeat tibi ille qui au-
ferat quo sordidior es: non qui opprimat quod
aurum es. Etenim si defeceris: peris in palea.
Et si peris in palea: aurum non eras: sed au-
rum esse te fingebas. Fluit dominus qui
sunt eius. Illi autem qui sunt mali: de qui-
bus erubescis quando es inter malos qui
sunt foris: memero quod non sint in domo
magna ubi es vas in honorem: sed in cotu-
meliis. Instruxit te apostolus: regat te deus.
Si mali non essent pro quibus oraremus: **1. Timoth. 2.**
quoniam nobis diceret: Orate pro inimicis vestris?
An forte vellemus bonos habere inimicos? **Matth. 5.**
Unde fieri potest? Non habebis bonum ini-
micum: nisi fueris malus. Si autem fueris bo-
nus: inimicus tuus non erit nisi malus. Ora-
te pro inimicis vestris. Ergo boni orate pro
malis. Redi ad cor tuum: Tu qui in ista for-
nace purgari: si potuit esse vox tua: Proba-
me domine et tempta me: ut renes meos et
cor meum: quoniam misericordia tua ante
oculos meos est: et ecce redi ad cor tuum. Sub
deo es: orationem susurus es. Occurrit tibi
qui te laesit: occurrit tibi qui te pressit: occur-
rit tibi qui te spoliavit: occurrit tibi qui te in
carcerem misit. Eia attende cor tuum: respice
dominum tuum. Ecce malus inimicus tuus:
ecce bonus dominus tuus. Mocer tibi inimi-
cus tuus malus: ora pro inimico tuo dicit tibi
dominus tuus bonus. Inter inimicum tuum
malum et dominum bonum: quid tu factururus
es? Contra hunc oraturus: aut huic obtem-
peraturus? Suscipis ex precepto domini tui
orare pro maligno inimico tuo illo: Quid
facturus es? Dominus iussit: dura iussit: sed
magna promissit. Quae dura iussit? Diligite **Matth. 5.**
inimicos vestros: benefacite his qui ode-
runt vos: et orate pro persecutoribus vos. Du-
ra sunt: sed propter verba labiorum tuorum **Ps. 16.**
ego custodivi vias duras. Unde tibi viri-
bus tuis custodire vias duras: nisi quia mi-
sericordia tua ante oculos meos est? Ecce
dura iussit: amara iussit: vide quae promi-
ssit? Orate pro persecutoribus vos: ut sitis
filii patris vestri qui in caelis est. Si tibi dice-
ret: Ora pro inimico tuo: ut sis filius patris
tui: ne exhereditet te pater carnalis: quia hoc
tibi relicturus est: quod hinc non est ablatu-

Ser. CC. LV. In Anniuersario dedicatiōis tēpli: Ser. IIII.

rus: timeres et faceres: promittitur tibi pro his duris: vt sis filius altissimi: cogita patrem: et agnosce hereditatem. Dic ergo: Incipe ergo orare pro inimico tuo illo magno qui tibi multa mala fecit: qui in te multa dura congeffit. Incipe pro illo orare: et vide cor tuum litigare tecum. Quod ergo vis: quod tibi placet: quod delectaris scdm interiorum hominū: quod obtemperas domino tuo et oras p inimico tuo: aurum est. Quod vō cum orare cōperis: incipit tecum carnalis infirmitas litigare: ipse sunt sordes a quibus te vult deus in fornace purgare. Exercere ergo in medijs malis o bone: si quis es bonus: nō de tuo bono q̄ fuisi malus: sed de dei bono q̄ nunq̄ ē malus. Exercere in medijs malis. Hec mihi volo dicas: Saltem si necesse esset propter exercitationem nostrā vt essent mali: pauci essent mali: et boni multi essent. Non attendis: quia si pauci essent: multis non nocerent. Utiq̄ considera vir prudens: quia si multi boni essent: et pauci mali essent: pauci mali multis bonis nocere non auderent. Si non auderent: non exercerent. Hunc vō quia multi sunt mali: laboratur a paucis bonis inter multos malos. Et cum laboratur: sudatur: et cum sudatur: aurum purgatur. Esto ergo in decorem domus dei. Jam tecum in corde tuo litigauit infirmitas: inuoca vt vincas: assit tibi deus: adiuuet qui iubet. Jam factus es victor infirmitatis tuę: iam suscepisti animo et fructum orandi pro inimico tuo: vide quid boni est. Compara illum tibi. Ille meditatatur temptationes: tu fundis orationes. Ille si nocet: palam nocet. Tu quod pro illo oras: deus nouit. Ille non credit: quia cor tuum non discit. Cum ergo palam nocet: tu occulte oras. In isto torculari ecclesia comparata est. Vide si non ille qui palam nocet amurca est currens per publicum. Amurca per publicum currit: oleum autem ad sedem suam occultos transitus habet. Ut occulte transeat: in magnitudine apparet. Multi enim o fratres mei: q̄ multi in ista conflictatione rerum: in huius mundi malicia: in ista malorum abundantia subtraxerunt se et conuersi sunt ad deum: et valescerunt mundo: et cōperūt pauperibus res suas donare: qui pauloante rapiebant alienas. Sed multi raptores: inuasores: spoliatores: publice appa-

rent: amurca illa est per plateam currens. Illi autem vnus hinc: vnus inde corde coniuncto mala faciens: mala pmanere erubescens: dei monita cogitans: spem seculi irridens: spem celestē expectans: mutans amores et mores: oleum sanctitatis est: vas in honorem est in domo magna: aurum est in fornace: granum est in horreo: Ibi est decore domus dei: qui viuit et regnat in secula seculorum: Amen.

Eodem die: Sermo IIII Sermo CC. LV.

Aicut optime nouit sanctitas vestra fratres psecrationē altaris hodie celebramus: et iuste ac merito gaudentes celebramus festiuitatē: in qua bñdicitur vel vnctus ē lapis: in q̄ nobis diuina sacrificia consecrant. Sed quando festiuitates istas colimus fratres charissimi: diligenter debemus attendere: et totis viribus laborare: vt quod in templis vel altaribus visibiliter colitur: in nobis inuisibiliter compleat. Quia quous sancta sint templa que videmus de lignis et lapidibus fabricari: tamē plus apud deum preciosa sunt templa cordis et corporis nostri: q̄ illa fiunt ab homine carnali: ista ab artifice mundi. Templa de lignis et lapidibus humano ingenio componuntur: templa corporum ipsius celestis artificis manu fabricantur: sicut scriptum est: Manus tuę fecerunt me et plasmauerunt me. Et iterum: Prius q̄ te formarem in ytero noui te. Hanc q̄ templum succenduntur: ita econtrario qui charitatis luce repletus est: si negligens fuerit: cito refrigescit charitas: et cupiditas inardescit. Ergo nec ille desperet qui malus est: quia cito potest resurgere: nec ille qui bonus est aut negligēs remaneat: aut aliquid de sua virtute presumat: ne gaudium suum conuertatur ad luctum. Et ideo dilectissimi fratres: castitatem corporis: puritatem cordis cum dei adiutorio seruare quātum possumus studeamus. His enim rebus ignis in nobis charitatis vel compunctionis semper accenditur et nutritur. Qui enim nec castitatem custodit in corpore: nec puritatem tenet in mente: quotiens sanctę solenitates adueniunt: in corpore videtur habere gaudium: in corde non celebrat

Sancti Augustini de tempore

nisi luctum. Quale enim gaudium conscientia illa potest habere: in cuius anima multis vitijs occupata magis diabolus probat habitare quam christus? Quale gaudium potest habere anima: quae iracundiae furore succenditur: cupiditati nigredine obscuratur: superbie amarissimo felle repletur: inuidiae veneno percussit: luxuriae sordibus inquinatur?

L Hos vero fratres charissimi etiam si nobis aliqua ut solet fieri peccata surrepunt: quantum possumus cum dei adiutorio laboremus: ieiunij: vigilijs: orationibus: elemosynis munda sordida: lapsa construere: templum dei viui reedificare: ut veniens dominus in nobis nihil inueniat quod oculos suae maiestatis offendat: quia de ipso scriptum est. *Ecce sto ad ostium et pulso: si quis surrexerit et aperuerit mihi: intrabo et cenabo cum illo: et ille mecum.* *Et iterum: Ego et pater veniemus et mansionem apud eum faciemus.* Quae beata est illa anima: in qua pater et filius venientes: non solum habitare vel manere: sed etiam cenare dignantur. Quod autem dixit: *Cenabo cum illo et ille mecum: scimus euidenter: quia apostolus paulus ostendit dicens: Templum dei sanctum est: quod estis vos. Et per prophetam dominus dicit: Et habitabo inquit in eis: et inambulabo. Et quia sicut ipsi vidistis fratres habitare et inambulare desiderat in nobis deus: cum ipse adiutorio ita cor nostrum studeamus bonis semper cogitationibus occupare: et corpora nostra ab omni sordide luxuriae munda vel casta iugiter custodire: ut deum in nobis delectet habitare.*

D In templo enim a salomone edificato legitur duo altaria fuisse constituta: unum foris: aliud intus. In illo quod foris erat: animalium cedebat sacrificium. In illo vero altari quod intus erat: thimiamatis offerebat incensum. Videamus ergo fratres: ne forte in nobis duo sint altaria constituta: corporis scilicet et cordis nostri. Denique duplex a nobis sacrificium querit deus: unum ut simus casto corpore: aliud ut mundo corde esse debeamus. Ergo in exteriori altari: id est in corpore nostro offerantur opera bona: in corde odorem suauitatis redoleat cogitatio sancta. In altari cordis nostri iugiter quod est deo placitum operemur. Tunc enim ordinem legitimum consecrationis altaris cum gaudio celebramus: quando altaria cordis vel corporis nostri munda et pu-

ra in conspectu diuinae maiestatis offerimus. Nam nescio qua fronte: aut qua conscientia optat in altaris consecratione gaudere: qui in cordis sui altari non studet munditiam custodire. Hos vero fratres charissimi: ita agere studeamus ut semper festiuitate duplicem celebrare mereamur: et quomodo de templi vel altaris consecratione gaudemus: sic inuisibiliter de corporis castitate vel animae puritate spiritale gaudium habere mereamur. **E**t considerate fratres: quod in illo altari quod a salomone legitur dedicatum: iugiter quotidianus ignis ardebat: quod utinam et in nobis pietas diuina perficiat. Unde non solum orationibus sed etiam bonis operibus placandus est deus: ut in altari cordis nostri ignis suum semper accendat: illius de quo ipse dixit: *Ignem veni mittere in terram: et quid volo nisi ut accendantur?* Quia duo sunt ignes: cupiditatis scilicet et charitatis: et vnus de parte dei: alter de parte diaboli: vnus deuorans omnia mala: alter vniuersa bona consumens: consideret vnusquisque conscientiam suam: et si in se videt ignem cupiditatis ardere: cum dei adiutorio festinet extinguere: quia nihil in illo boni remanere poterit: quem ignis cupiditatis accenderit: sicut e contrario nihil in eo mali remanebit: in quo ignis arserit charitatis. Flamma enim cupiditatis in corde peccatorum velut in altari deuorans omnia bona: diabolo odorem suauitatis exhalat: in anima vero sancta velut in sacrosancto altari flamma charitatis quaecumque supuenerint mala consumens: deo odorem suauitatis exhibet. **E**t quia vniuscuiusque cor altare est: aut dei: aut aduersarij: sicut iam dixi: attendat vnusquisque conscientiam suam: et si cupiditatis igne consumitur: elemosynarum refrigerio mitigetur: quia scriptum est: *Sicut aqua exstinguit ignem: ita elemosyna exstinguit peccatum.* Qui ergo cupiditate consumitur: subtrahat a se opera mala: et quod bonum est exerceat conetur. Qui vero flamma charitatis accenditur: semper bonis operibus augeatur: et nutriat in se ignem quem in eo christus dignetur accendere.

Eodem die: Sermo V

Ser. CC. LVI. In anniuersario dedicatiōis tēpli: Ser. V.

Sermo
CC. LVI.
A

Lebritas huius cōgregationis: de-
dicatio est domus orationis. Dom⁹
ergo nostrarū orationum ista: dom⁹
autem dei nos ipsi. Si domus dei nos ipsi:
nos in hoc sēculo edificamur: vt in fine sēcu-
li dedicemur. Edificiū: imo edificatio habet
laborem: dedicatio exultationē. Qd̄ hic fie-
bat quando ista surgebant: hoc fit modo
cum congregant credentes in christum. Cre-
dendo enim quasi de siluis et montibus li-
gna et lapides p̄cidunt: cū vō cathēziant:
baptizant: formant: tanq̄ inter manus fa-
briū et opificū dolant: collinant: com-
planant: Uerū tamē domū domini non fa-
ciunt: nisi quando charitate compaginant.
Ligna ista et lapides si non sibi certo ordine
cohererent: si nō se pacifice innecterent: si nō
se inuicē coherendo sibi quodāmodo ama-
rent: nemo huc intraret. Deniq̄ quando vi-
des in aliqua fabrica lapides et ligna bñ sibi
coherere: securus intras: ruinam non times.
Volens ergo dominus christus intrare: et in
nobis habitare: tanq̄ edificando dicebat:
Mandatū nouum do vobis: vt vos inuicē
diligatis. Mandatū inquit nouum do vo-
bis. Veteres enim eratis: domū mibi non-
dum faciebatis: in vestra ruina facebatis.
Ergo vt eruamini a vestre ruine vetustate:
vos inuicem amate. Consideret ergo chari-
tas vestra: edificari adhuc istam domū toto
sicut p̄dictum est et p̄missum orbe terrarum.
Cum enī edificat domus post captiuitatē:
sicut habet alius psalm⁹: dicit: Cantate do-
mino canticū nouum: cantate domino om-
nis terra. Qd̄ ibi dixit: canticū nouum: hoc
dominus dixit: mandatū nouū. Quid enim
habet canticū nouum: nisi amorem nouū?
Cantare amantis est. Glox huius cantoris:
Bferuor ē sancti amoris. Amen⁹: gratis ame-
mus. Dominū enim amam⁹: quo nihil me-
lius inuenimus. Ipsum amemus propter
ipsum: et nos in ipso: tamē ppter ipsū. Ille
enim veraciter amat amicum: qui deū amat
in amico: aut quia est i illo: aut vt sit in illo.
Hec est vera dilectio: ppter aliud si nos dili-
gimus: oderimus potius q̄ diligim⁹. Quid
enim amat? Iniquitatē. Quid odit? Forte
vicinum suum: forte vicinam suam. Expa-
uescat: odit animā suā. Odit animē: amor
nequicię. Ergo contra odiū nequicię: amor
animę. Qui diligitis dominū: odio habere
qd̄ malū est. Bonus est deus: malum est qd̄

amas: et te ipsum malum amas. Quomodo
amas deum: cum adhuc amas qd̄ odit de⁹?
Audisti enim: quia deus dilexit nos: et verū
est. Dilexit nos: et quales dilexit: si atten-
damus: erubescimus. Sed ideo nō erubesci-
mus: quia diligendo tales fecit esse non ta-
les. Erubescimus recordatione p̄teritorum:
gaudeamus spe futurorū. Quare enim eru-
bescamus qd̄ sumus: et non potius confida-
mus: quia spe salui facti sumus? Deniq̄ au-
diuimus: Accedite ad eū et illuminamini: et
vultus vestri non erubescet. Si recedat lu-
men: redis ad cōfusionem. Accedite ad eū
et illuminamini. Ergo ille lumen: nos sine il-
lo tenebrę. Si recesseris: in tuis tenebris re-
manebis: si accesseris: non de tuo lucebis.
Fuitis enim aliquādo tenebrę: ait aposto-
lus fidelibus et infidelib⁹: Fuitis aliquādo
tenebrę: nūc aut lux in domino. Si ergo lux
i domino: tenebrę sine domino. Porro si lux
in domino: et tenebrę sine domino: Accedite
ad eū et illuminamini. Attēdite in psalmo
dedicatiōis: quē modo cantauimus ex rui-
na edificiorū. Conscidisti saccum meū: hoc
p̄tinet ad ruinam. Quid ergo ad edificium?
Et accinxisti me leticia. Glox dedicatiōis:
Ut canter tibi gloria mea: et nō cōpungar.
Quis est qui loquit? In verbis eius agno-
scite. Si expono obscurum est. Ergo verba
eius dicam: continuo agnosceitis loquētem
vt amaris alloquētem. Quis est qui dicere
potuit: Eruiisti dñe ab inferis animā meam?
Quis anima iam ab inferis eruta est: nisi d̄
qua dictum est alio loco: Non derelinquas
animā meā in inferno? Proponit dedicatiō
et cantat liberatio canticū dedicatiōis do-
mus: et dicit: Exaltabo te domine quoniā
suscepisti me: et nō iocūdasti inimicos meos
super me. Attendite iudeos inimicos: qui se
putabant occidisse christū: vicisse tanq̄ ini-
micū: p̄didisse quasi hominē ceteris similem
atq̄ mortalem. Resurrexit tertia die: et eius
vox est: Exaltabo te dñe quoniā suscepisti
me. Attēdite apostolū dicentē: Propter qd̄
eum exaltauit. Et non iocūdasti inimicos
meos super me. Ipsi quidem in christi mor-
te iocūdabant: sed in eius resurrectione: ascen-
sione: p̄dicatiōe aliqui compungebant. In
eius ergo p̄dicatione et per apostolorū con-
stantię diffamationem aliqui compunge-
bant et conuertebant: aliqui obdurabant
et confundebant: nulli tamē iocūdabant.

Job. 13.
Ps. 95.
Ps. 15.
Ps. 29.
Abi. 5.
Ps. 29.
Ps. 15.
Ps. 29.
Phil. 2.

Sancti Augustini de tempore

- Adodo quando implent ecclesie putamus iocundari iudeos? Ecclesie edificant: dedicant: implent: quomodo illi iocundant? Ad solum non iocundant: sed etiam confundunt: **Ps. 29.** et implet vox exultantis: Exaltabo te domine quonia suscepisti me: et non iocundasti inimicos meos super me. Non iocundasti super me: si mihi credant: iocundabis in me. Ne multa dicamus: ad illa que cantauimus aliquando veniam. Quomodo dicit christus: **Lc. 5.** Conscidisti saccum meum: et accinxisti me leticia? Saccus eius erat similitudo carnis peccati. Non tibi vilescat: quod ait: saccum meum: ibi erat inclusum precium tuum. Conscidisti saccum meum. Euasimus ad saccum istum. Conscidisti saccum meum: In passione concisus est. Quomodo ergo deo patri dicis: Conscidisti saccum meum? Quomodo patri dicat: vis audire: Conscidisti saccum meum? Quia pro filio non pepercit: sed pro nobis omnibus tradidit illum. Fecit enim pro iudeos nescientes: unde redimerent scientes: et confunderent negantes. Nesciunt enim quid boni nobis operati sunt malo suo. Suspensus est saccus: et quasi letatus est impius.
- Job. 19.** Conscidit saccum lancea persecutor: et fudit precium nostrum redemptor. Lantet christus redemptor: gemat iudas venditor: erubescat iudeus emptor. Ecce iudas vendidit: iudeus emit: malum negocium egerunt: ambo damnati sunt: seipsos perdidit venditor et emptor. Dicat ergo caput nostrum: dicat pro corpore occiso: pro corpore dedicato. Dicat: audiamus: Conscidisti saccum meum: et accinxisti me leticia: id est conscidisti mortalitatem meam et accinxisti me immortalitate et incorruptione.
- Ps. 29.** Et cantet tibi gloria mea: et non confundar. Quid est: non confundar? Jam contra me non ferat lanceam persecutor. Et non confundar. Christus enim surgens a mortuis: iam non moritur: et mors illi ultra non dominabitur. Quia autem mortuus est: peccato mortuus est semel: quia autem uiuit: uiuit deo. Ita et nos inquit existimemus nos mortuos esse peccato: uiuere autem deo in christo iesu domino nostro.
- E**rgo dum nouam constructionem sancte huius ecclesie libere attendimus quam diuino nomini hodie dedicamus: inuenimus a nobis debere et deo nostro maximam laudem: et sanctitati vestre congruum de diuine domus edificatione sermonem. Tunc autem sermo noster congruus erit: si in se aliquid edificationis habet: quod utilitati animarum uestrarum deo uos inter-

edificante proficiat. Ad hoc factum corporaliter videmus in parietibus: spiritualiter fiat in mentibus: et quod hic perfectum cernimus in lapidibus et lignis: hoc edificatione gratia dei proficiat in corporibus uestris. Principaliter ergo gratias agamus domino deo nostro: a quo est omne datum optimum: et omne donum perfectum: et eius bonitatem tota cordis alacritate laudemus: quonia ad construendam istam domum orationis fidelium suorum uisitauit animum: excitauit effectum: surrogauit auxilium: inspirauit necdum uolentibus ut uellent: adiuuit bonam uoluntatis conatus ut facerent: ac per hoc deus qui operatur in suis et uelle et proficere per bona uoluntate: hec omnia ipse cepit: ipse profecit. Et quia opera bona in conspectu suo nunquam esse permittit inania: fidelibus suis quibus operantibus prebuit uirtutis sue fauorem: tribuet condignam per tanta operatione mercedem. Adhuc amplius agende sunt gratie deo nostro. Hanc enim ecclesiam quaz fecit nomini suo construi: fecit etiam sanctorum martyrum reliquijs amplius honorari.

Explicitus est opus sermonum de tempore Diui Aurelij Augustini: Basilee per magistrum Joannem de Amerbach: Anno salutiferi uirginis partus Nonagesimo quinto supra Millelesimum quaterque centesimum.